

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA,
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

ele nu se in-
napoiază.

Abrogarea legii lui Apponyi.

Congresul național-bisericesc al mitropoliei ortodoxe române din Ungaria și transilvania a hotărât în sesiunea din toamna trecută, să ceară abrogarea legii școlare din 1907.

După cinci ani de experiențe triste și dureroase toți cei ce cunosc această lege și pot să înțeleagă devastările cumplite, produse cu ajutorul ei pe terenul instrucției populare, mărturisesc într'un glas, că aceasta este cea mai rea lege școlară din câte s'au făcut vre-odată, îmbăcșită de o mulțime de dispoziții absurde și în mare parte neexecutabile.

Încătușarea barbară a ori cărei libertăți a învățământului, desăvârșita robie sufletească a învățătorilor, nimicirea ori cărei literaturi didactice puse în slujba adevărului, iar nu în a scrintitei „idei”, despoierea a sute și mii de sate de modeste școli din trecut și aruncarea poporului în prăpastia întunecului — iată rezultatele, ce le-a dat în scurtul timp de 5 ani nenorocita lege a lui Apponyi.

Școlile naționalităților din Ungaria, fie că se împărțesc de vre-un ajutor din partea statului, fie că au refuzat dela început orice ajutor danaic, au ajuns dela 1907 încoace într'o adevărată stare de asediu, care s'ar perpetua și în viitor, ar deschide calea spre cea mai dureroasă robie sufletească a tinerelor generații și ar deveni un izvor nesecat de primejdii pentru viața morală și națională a popoarelor nemaghiare din Ungaria. În felul, cum e îndrumat învățământul popular prin

această lege, se ascunde tendința de a înstrăina tineretul de sufletul părinților, de a crește oameni fără caracter hotărât, existențe cari oscilează vecinic în duplicitate morală sau chiar instrumente de tradare în mâna vicelană a stăpânilor nevrednici. Germanul C. Baur afirmă hotărât, că „orice instrucție într'o limbă străină, înainte de a fi ajuns copilul la oarecare siguranță în înțelegerea și întrebuințarea limbii sale e o tradare față de limba și de naționalitatea copilului.”

§ 19 al legii școlare din 1907 cere o hotărâtă imposibilitate, când stipulează că „în toate școlile populare cu limbă de propunere nemaghiară, ori beneficiază de ajutor de stat ori nu, *limba maghiară trebuie să se propună în toate despărțimintele... în așa măsură, ca un elev cu limbă maternă nemaghiară, după terminarea anului al IV-lea de școală să-și poată exprima la înțeles gândurile în limba maghiară atât cu graiul cât și în scris.*”

Așadar înainte de a-și putea exprima la înțeles gândurile în limba lor maternă, elevii școlilor populare sunt îndatorați prin lege, să și le știe exprima corect într'o limbă străină, pe care în cele mai multe cazuri nu o vorbește nimeni în satul întreg, afară doar de învățătorul și notarul satului.

Înși inspectorii de stat spun, că în ținuturile locuite numai de naționalități nu există școală nemaghiară în stare de a satisface acest postulat al legii. Cu toate acestea §. 22 al legii precizează, că învățătorul, care nu poate produce rezultatul cerut în §. 19 „comite delict disciplinar”, în urma căruia curg

gârli și sancțiuni, cercetările, pedepsele în bani și suspensiunile din oficiu.

Cu dreptate observă un ziar săsesc din Sibiu, că §. 19 al legii din 1907 stipulează o pretențiune atât de îngrozitoare, încât *din cauza acestui §. toate școlile populare cu limbă de propunere nemaghiară vor trebui să piară.* Căci adeseori se întâmplă, ca oameni, crescuți într'o singură limbă, să nu-și poată exprima nici în limba aceasta în mod clar gândurile lor.

Cine nu obține rezultatele dorite, este admoniat, infruntat, disciplinat. Ar trebui să fie disciplinată și apa, fiindcă nu curge la deal, și luna, fiindcă nu luminează și ziua („Man diszipliniere dann auch das Wasser, das nicht bergauf fliesst, und den Mond, weil er nicht auch am Tage scheint.”)¹⁾

Intr'un articol al său despre învățământul primar în Ungaria, fostul ministru de culte și instrucție publică, contele Apponyi, autorul acestei nenorocite și perfide legi școlare, constată că legea școlară, *articolul XXXVIII din 1868 „în ce privește principiile fundamentale este și astăzi baza învățământului nostru primar.”* Și nu se sîște a afirma în legătură cu aceasta, că „munca începută sub guvernarea ministrului Eötvös a fost continuată *cu desăvârșire* în spiritul, de care era condus el (Eötvös), iar reformele școlare realizate de atunci încoace nu sunt altceva decât aplicarea principiilor din legile școlare

¹⁾ Deutsche Bürger-Zeitung 1912 Nr. 72.

Cronică din Paris.

Abatele Watterlé și părintele Lucaci. — O nouă victimă a afacerii Dreyfus: demisia ministrului Millerand. — În jurul unui roman al lui Victor Hugo.

Abatele Watterlé, deputat alsacian în Reichstag a făcut prin Franța un turneu de conferințe. În mai multe orașe de provincie și apoi în Paris, bravul francez ne-a vorbit de soarta compatrioților săi din provinciile anexate. Ea este tristă. Oprimarea germană se îndârjește din zi în zi mai mult: atentate contra limbii strămoșești, contra credinței și a sentimentelor naționale, iată ce au de îndurat populațiile alsaciene și lorene. Dar Românii din Ungaria cunosc mai bine decât ori cine brutala apăsare a asupritorului, ea să mai insist asupra ei.

L-am văzut și auzit pe abatele Watterlé la Paris. Un public imens a venit să-l asculte conferințele. La cuvintele calme dar tăioase ce eșiau din gura energic desenată a deputatului alsacian, aceeași indignare a bătut în inima tuturor. Și cu toții ne-am gândit fără să vrem la evenimentele pe cari ne pregătește poate istoria, cu toții am simțit într'un fior că epoca oprelișei ei neamurilor e pe sfârșite, că o stare veche de lucruri va înceta și că una nouă așteaptă să-i ia locul. Începută în îndepărtatii

Balceni, ea se va întinde, ca o pată de unt de lemn pe un postav, în întreaga Europă.

Și când parizienii, după terminarea conferinței au înegrit trotuarele și drumul așteptând ieșirea abatelui Watterlé ca să-l aclame, mi-a fulgerat în amintire un tablou identic pe care l-am văzut prin 1894 sau 1895, în orașul Ploești. Eram pe atunci în clasa întâi a liceului Petru și Pavel. Într'o zi, toți ploeștenii au dat fuga la gară, ca să-l primească pe părintele Lucaci, acest fruntaș al fraților lor asupriți. Și părint-le Lucaci s'a coborât din tren și a înaintat pe bulevardul Independenței, cu capul descoperit, cu un buchet de flori în mână, în vreme ce enorma mulțime care-l escorta striga până la cer dragostea și entuziasmul ei pentru oaspete, și indignarea ei împotriva maghiarilor asupritori. Apoi am auzit glasul sonor de bariton al preotului, care a vorbit publicului ce umplea strada, din balconul de peatră al lui Grand Hotel. Sunt ani de atunci. Vocea puternică a părintelui Lucaci, îmi răsună și acum la urechi. Cuvintele „asuprire” și „încătușare” erau încă obscure pentru mine. Astăzi, le înțeleg.

— Ați aflat poate că d. Millerand, ministrul de război, a demisionat. Prin aceasta, eminentul om de stat francez a lungit cu un nume lista victimelor pe cari le-a făcut afacerea Dreyfus. Imprejurările în cari d. Millerand

a fost silit să părăsească înaltul său post, sunt următoarele:

Colonelul du Paty du Clam, pentru înverșunarea cu care s'a luptat pe vremuri în rândurile anti-dreyfusiștilor, a fost, în acea epocă, pus în disponibilitate sub pretextul, că a încălecat legile disciplinei, ridicând acuzări grave și injurioase împotriva superiorilor săi. Acum un an, cu prilejul incidentului dela Agadir și în previziunea unui război franco-german, du Paty du Clam a cerut ministrului de pe atunci, d. Messiny, reintegrarea sa teritorială, pentru a-și putea servi patria. Ministrul de război i-a făgăduit aceasta, cu condiția însă ca colonelul să-și retragă acuzările depuse împotriva instituției în capul căreia se afla d. Messiny, ceea ce du Paty du Clam a și făcut. Dar războiul a fost evitat; militarul francez se putea totuși socoti ca reintegrat în activitate, având promisiunea ministrului său. Iar d. Millerand considerându-se cu drept cuvânt solidă cu actul predecesorului său, a împlinit el, acum, făgăduința dlui Messiny.

De aci scandal. Socialiștii și radical-socialiștii furioși pe d. Millerand, pe care ei îl consideră ca pe un renețat al lor. Au început să stige că fapta ministrului de război este îndreptată împotriva dlui Poincaré căruia, compromițându-i în acest fel cabinetul, îi micșorează șansele de a fi ales la prezidenția Republicii.

ale baronului Iosif Eötvös la trebuințele noastre...”

Nu se poate închipui o afirmațiune mai cutezată decât aceasta! Principiul fundamental al legii școlare din 1868 este libertatea învățământului popular. Ministrul Eötvös ca om luminat înțelegea, că statul este dator să acorde fiecăruia dintre popoarele sale și dintre cetățenii săi libertatea de a se cultiva în limba maternă. Toate legile școlare create de ministrii unguri de atunci încoace au isvorât din tendința de a restrânge această libertate numai pe seama poporului maghiar, împiedecând pe celelalte în exercitarea acestui drept firesc și opăcindu-le în năzuințele lor spre înaintare. Această tendință se manifestă în modul cel mai păcătos în afurisita lege Apponyană.

O dovadă despre felul, cum s'a silit Apponyi să „aplice principiile” din legea școlară a baronului Eötvös, este și citatul § 19, care e în vădită contradicție cu principiul exprimat în § 58 al legii lui Eötvös: „fiecare elev să-și primească instrucția în limba sa maternă („minden növendék anyanyelvén nyerve az oktatást.”)

Acum este momentul, ca nu numai mitropolia ortodoxă română, ci toate confesiunile susținătoare de școale și toți factorii noștri competenți, cari simt ravagiile produse de legile școlare create după anul 1868, să lupte pentru înlăturarea tuturor dispozițiilor contrare principiului exprimat în § 58 al legii lui Eötvös; îndeosebi să pretindă cu toată tăria abrogarea legii lui Apponyi și asigurarea egalei îndreptățiri a tuturor limbilor din patrie prin o lege măcar în felul celei din Austria. §. 19 al constituției austriace sună astfel: „Toate popoarele statului sunt egal îndreptățite și fiecare popor are dreptul neviolabil de a-și păstra naționalitatea și de a-și cultiva limba sa. Egala îndreptățire a tuturor limbilor din țară în școală, în oficii și în viața publică e recunoscută din partea statului. În țările, în cari locuiesc împreună mai multe popoare instituturile publice de învățământ trebuie să fie astfel întocmite, ca — fără aplicarea vre-unei zile pentru însușirea

unei limbi străine, — fiecărui popor să i se pună la dispoziție mijloacele de lipsă pentru cultivarea propriei sale limbi.”²⁾

Adevărat, că și între legile fundamentale ale Ungariei există una „despre egala îndreptățire a naționalităților”, dar aceasta are un mare cusur. Ea nu recunoaște popoare sau limbi egal îndreptățite, ci numai cetățenii egal îndreptățiti. Și aceasta e mare deosebire. Iar al doilea cusur și mai grav, e că legea aceasta a fost creată numai de ochii lumii și cu intenția, să rămână, după cum a și rămas, literă moartă.³⁾ Chiar și dispozițiile favorabile încâtva naționalităților au fost însă cumplit sfârticate prin legi ulterioare.

Deci modificarea acestora și înainte de toate abrogarea legii lui Apponyi se impune în mod imperios, dacă e ca să se deschidă o cale mai priincioasă pentru facilitarea progresului cultural și social al diferitelor popoare asuprite din această țară. Glasul zilei de astăzi tuturor le strigă: „Caeterum censeo legem Apponyanam esse delendam.”

L.

Deputații disidenți pentru reforma electorală. Deputații cari au ieșit din partidul muncii fiindcă nu puteau aproba proiectul prezentat de Lukács camierei ungare, au intrat în tratative cu deputații din afară de partide cu scopul de-a stabili mijloacele de luptă în contra proiectului dlui Lukács. Probabil că în curs de câ-

²⁾ „Alle Volksstaemme des Staates sind gleichberechtigt und jeder Volkstamm hat ein unverletzliches Recht auf Wahrung seiner Nationalitaet um Pflege seiner Sprache. Die Gleichberechtigung aller landesüblichen Sprachen in Schule, Amt und öffentlichen Leben wird vom Staate anerkannt. In den Laendern, in welchen mehrere Volksstaeme wohnen, sollen die öffentlichen Unterrichtsanstalten derart eingerichtet sein, dass — ohne Anwendung eines Zwangs zur Erlernung einer zweiten Landessprache — jeder dieser Volksstaemme die erforderlichen Mittel zur Ausbildung in seiner Sprache erhaelt”. — Theodor von Losnosky: *Die Politik im Habsburgerreiche* vol. I. 1912 pag. 153.

³⁾ „...ein Gesetz, das freilich, obschon von Deák zweifellos ehrlich gemeint, in der Folge blos auf dem Papiere vorhanden sein sollte”. (Idem.)

teva zile deputații cu convingeri mai liberale și cari nu sunt înscrși în nici unul din partidele opoziționiste, vor ajunge de acord cu privire la tactica ce au să o urmeze în cameră la debaterile proiectului de reformă electorală.

Socialiștii fac mari pregătiri în vederea grevei generale. Muncitorimea din întreaga țară, dar în special cea din capitală, se pregătește din greu pentru greva generală ce o va proclama conducerea partidului peste câteva zile. Conducerea partidului social-democrat tipărește un milion de broșuri, în care muncitorii se adresează celorlalte elemente burgheze, arătându-le necesitatea și folosul grevei politice. În al doilea milion de broșuri muncitorimea se adresează poporului dela țară. Muncitoriștii vor ține vre-o 40 de adunări politice în întreaga țară. În timpul grevei, conducerea partidului se va îngriji și de mijloacele de trai ale greviștilor.

Germanii din Austria împotriva Slavilor de sud. E regretabil că nici azi frecările naționaliste n'au încetat cu desăvârșire în jumătatea liberă de dincolo de Leitha a monarhiei austro-ungare. Acolo cel puțin statul nu-și oferă nici unceia dintre națiunile în luptă întreg ajutorul dela tezaurul public până la baionetă, cum o fac guvernele din Budapesta îmbătate de ideea de stat, împotriva noastră.

Mișcările naționale ale Slavilor de sud din Austria au luat în timpul din urmă astfel de proporții încât elementul german din provinciile de sud își vede periclitată chiar existența. În consecință, fruntașii Germanilor din provinciile Carniolia, Carinthia și Triest au luat hotărârea ca în fața tendințelor slave, să înceapă o întinsă acțiune de apărare, care va fi condusă din capitala imperiilor. Delegații Germanilor din provinciile amintite se vor întruni prin luna Februarie în Viena, și vor discuta aici mijloacele de luptă, elaborând în acest scop și un proiectul de reformă electorală.

Ca să pună capăt acestor intrigi, d. Millerand a demisionat.

Cu dânsul, ministrul Poincaré perde una din cele mai admirabile valori ale lui, iar ministerul de război pe un organizator fără de păreche. În ciuda țipetelor socialiștilor, d. Millerand a astupat, în ultimul timp multe lacune în organizația militară a Franței. El a făcut să se voteze excelenta lege a cadrelor, a restaurat retragerile militare, dând astfel o nouă excitare patriotismului francez, zierele germane din ultimele zile aduc cel mai splendid omagiu fostului ministru de război, dându-și pe față mulțumirea de a nu mai vedea în capul armatei vecinei lor un om de înaltă valoare ca d. Millerand, pe care-l numesc fără ocol o putere prim-jdicioasă pentru Germania. În Franța, regretul este aproape unanim.

Așa dar, încă o victimă a afacerii Dreyfus, așa de funestă acestei țări. Căci, cine poate să uite că ea a dat financiarilor ovrei o așa de mare și de primejdioasă putere în Franța? Și dacă am uita acest lucru, sinistrele proceduri ale finanței semite ni ar aminti în fiecare zi.

— Casa de cinematografie Pathé Frères a organizat pe seama ei o reprezentație a vestitului roman „Mizerabili” de Victor Hugo, cu cheltueli enorme, dar și cu un fast, cu o fidelitate de decoruri, de costume, de culoare locală admirabilă, cum numai francezii sunt în stare s'o facă. Aceasta, drept răspuns slabelor și de-

fectuoaselor reprezentări ale aceluiaș roman, organizată de câteva case de cinematograf americane și germane.

Enormul și splendidul film atrage, de două săptămâni încoace, milioane de parizieni prin sălile de cinematograf. Faimoșii eroi ai lui Hugo preocupă pentru a nu știu câta oară, toate mințile. Cu toții ne reamintim cu o dragoste melancolică de pătaniile nefericitului Jean Valjean, de suferințele Fantinei (admirabil interpretată de dșoara Maria Ventura), de zelul de fier al lui Yavert, de gingășia Cosettei, de eroismul strengăresc al lui Gavroche. Prin bibliotecile municipale romanul lui Victor Hugo e cerut de toată lumea. Prin librării, el se desface în sute de exemplare în fie-care zi.

Am admirat, la rândul meu minunata punere în scenă a acestei opere, pitorescul decorurilor și jocul eminent al artiștilor francezi. Și am făcut, cu acest prilej două reflecțiuni esențiale, pe cari îmi permit să vi le comunic și d-voastră.

Mai întâi de toate, mi-am dat seama mai bine ca azi când, un poet nu poate fi într'a-devăr mare decât atunci când, pe lângă laturile sufletului universal, el oglindește în opera sa sufletul neamului din care face parte. Adevărul acesta a fost de mii de ori discutat; mii de polemici s'au țesut în jurul chestiunii dacă geniile mari au fost ori nu, mai înainte de ori-ce niște scriitori naționali. Indubitabil că au fost.

Care poet a fost mai englez decât Shakespeare, mai francez decât Moliere, mai german decât Goethe, mai rus decât Tolstoi? Entuziasmul delirant cu care au asistat francezii la „Mizerabili” lui Victor Hugo, cărui fapt se datorește el dacă nu sentimentului adânc național pe care marele poet l'a răspândit în opera sa? Francezii se recunosc numai decât într'însa; numai decât, ei îi spun cu un zimbet: „Ista este al nostru”.

A doua observație pe care am făcut-o eu acest prilej, este că, cu cât o operă literară este mai pitorească, adevărată datorită mai cu seamă imaginației decât observațiunii, cu atât mai multe șanse are de a reuși pe scenă, și deci la cinematograf. Literatura romantică are, în acest caz, un succes neîntrecut. Se știe că marii romantici și-au întemeiat creațiunile mai ales pe o imaginație schintectoare și pe un lirism extraordinar, decât pe studiul realității și al adevărului științific. Ei bine, operele lor transportate pe ecranul cinematografului vor reuși mult mai bine decât acelea ale marilor cugetători și ale marilor psihologi. Dovada cea mai bună despre aceasta am avut-o când am asistat la reprezentarea cinematografică a romanului lui Hugo. Un „Pere Goriot” de Balzac, un „Război și Pace” de Tolstoi, un „Le rouge et le noir” de Stendhal, o „Madame Bovary” de Flaubert, de sigur că ni-ar părea mieșorate, stinse, neînsemnate pe cearceaful luminos. Când le cetim însă, ele ne mulțumesc mai mult decât „Mizerabili”, bunăoară, cu toate cele câte-va pagini cu adevărat

Presa Italiană și revendicările României.

Un senzațional articol al ziarului *Corriere della Sera*.

Societatea „Dante Alighieri” din București crede nimerit față de dușmănia nejustificată pe care a arătat-o României presa engleză în privința revendicărilor asupra liniei de graniță din Dobrogea, de a aduce la cunoștința tuturor Românilor următorul articol publicat în cel mai răspândit ziar din Italia „Corriere della Sera” din Milano. Acest articol a făcut mare senzație în Italia, mai ales prin faptul că e scris de cel mai autorizat publicist în chestiunile orientale d. Vico Mantegazza. Chestiunea drepturilor României este pusă pe tapet cu o claritate uimitoare și nu ne îndoiim, că lumea din România va fi recunoscătoare scriitorului italian, care răspândește adevărata lumină în noianul de știri nelămurite sau răuvoitoare.

Pe când în Londra se tratează de către plenipotențiarul Bulgariei și României, chestiunea compensațiilor cerute de aceasta din urmă; la București Camera a aprobat în unanimitate credite militare extraordinare care se ridică la însemnata sumă de 150 milioane.

România își poate permite acest lux, pentrucă, având un buget care se soldează anual cu un prisos de 60—70 milioane, e fără îndoială Statul care are cea mai înfloritoare situație financiară din toată Europa. Ea, deci, își permite acest lux și e natural să se gândească că e mai ușor de discutat, când are la îndemână o armată gata de luptă și banii suficienți.

Însă Românii protestează energic când aud că se vorbește de compensații. Ceiace ei cer dela Bulgaria, nu e o compensație a neutralității lor, ci o garanție pentru pace, pentru liniște și pentru siguranța țării lor, e o rectificare de graniță fără de care ei nu cred să se poată considera închisă chestiunea orientului. Ar rămânea încă, după o frază de mult introdusă în limbajul diplomatic, ceva materie inflamabilă.

Este interesant tuturor să se rezolve și această chestie dacă e vorba de echilibrul peninsulei balcanice și în general al orientului European care va eși din actualul războiu să fie definitiv, — definitiv pe cât pot fi definitive lucrurile omenești.

După 34 de ani.

Chestia graniței dintre Bulgaria și România din partea Dobrogei nu e nouă; e o chestie care înviază acum mai cu putere după 34 de ani și care are originea ei în tratatul din Berlin, prin care, precum se știe, Basarabia locuită de Români a fost dată Rusiei, pe când, ca compensație, s'a dat României acea parte a Dobrogei unde era, și e și azi, deși mai puțin ca atunci, o numeroasă populație bulgară.

geniale pe cari le conține acest roman. Dar Victor Hugo s'a depărtat, în cursul lui, de prea multe-ori dela adevăr, el a sacrificat prea des gândirea de dragul unui lirism scilicet dar gol. Și întocmai ca el, au procedat cei mai mulți dintre romantici, afară bine înțeles de Alfred de Vigny, pe care de fapt nici nu ar trebui să îl socotim ca atare.

Aș mai avea poate ceva de spus în privința nemuritorului roman al lui Victor Hugo; mi-aduc însă aminte că am mai vorbit cetitorilor acestui ziar despre subiectul acesta, cu prilejul aniversării a cincizeci de ani dela apariția „Mizerabilor”. Și n'aș dori să mă repet.

C. R. B.

Waddington, plenipotențiarul francez, Corti italianul și Andrassy reprezentantul Austro-Ungariei, tocmai fiindcă se luase României Basarabia, s'au gândit și au propus la congresul din Berlin ca granițele Românești să fie duse mai la sud, cuprinzând orașul Silistra cu o linie care merge dela Silistra inclusiv până la Kavarna pe Marea Neagră.

Dar această propunere n'a fost susținută de către Rusia, care în acele momente era supărată pentru manifestările neîndoelnice ale Românilor revoltați de forțata cedare a Basarabiei către imperiul țarilor.

Precum se știe, în mai multe rânduri, valoarea armatei române sub vitejeasca conducere a Domnitorului Carol, a fost aceea care a hotărât în mod definitiv soarta războiului dela 1877.

De aceea nu e de mirare această revoltă a poporului român de a se vedea recompensați într'un mod așa de mizerabil, și putem spune că a fost chiar aceasta purtare a Rusiei către aliați ei României cauza orientării politice a Bucureștiului către Viena.

Mulți oameni politici Ruși nu ezită acum să recunoască că atitudinea țării lor către țara aliată, cari le dăduse un ajutor așa de puternic, a fost o greșală de neiertat.

Românii dar, o repet, protestează când în privința acestei chestii aud că se vorbește de compensații.

Ce compensații ar fi, zic ei, concesiunea a câtorva zecimi de chilometri pătrați față de imensele terenuri noi pe cari le anexează acum Bulgaria? Și dacă am cere ceva, după teoria compensațiilor, de ce n'am cere și Serbiei care se întinde și ea și ne e tot așa de aproape.

Acum câteva zile vorbeam tocmai de această chestiune cu o personalitate română foarte înaltă care are viziunea exactă a situației țării sale în actuala eriză balcanică, și care, cunoscând bine Bulgaria are cea mai mare stimă pentru această țară, apreciază calitățile ei și nu se lasă condus de un excesiv șovinism.

Ei bine, îmi spunea această înaltă personalitate română, noi, care avem deja în Dobrogea o cantitate oarecare de populație bulgară, nu avem nici o dorință și nici un interes să mai sporim numărul supușilor Regelui nostru care s'ar putea considera ca iredenți.

Evident că nu. Dacă noi cerem să anexăm la regatul român un teritoriu foarte mic, aceasta o facem numai și exclusiv din considerații strategice, ca să putem apăra ceea ce avem.

Și nu vorbesc pentru acum, nici pentru oamenii cari guvernează azi Bulgaria și nici pentru Regele lor. Dar oamenii se schimbă și se schimbă împrejurările...

Iredentismul bulgar.

În adevăr nimeni nu se poate îndoii de intențiile Regelui actual și al oamenilor cari sunt azi la putere.

Nu sunt nici două săptămâni de când am văzut plecând din Sofia acei doi generali pe cari Regele Ferdinand i-a trimis să reprezinte armata bulgară la serbarea aniversării Plevnei, amintindu-și că numai mulțumită eroismului armatei ruse a putut să se restabilească.

Regele Ferdinand n'a lăsat nici o ocazie ca să își manifesteze simpatia și recunoștința către România și regele său. Dar aceasta nu împiedică că, în unele cereuri și în anumite împrejurări s'a considerat Dobrogea ca pe un teritoriu iredent, care mai de vreme sau mai târziu ar trebui să isprăvească prin a face parte din marea Bulgaria.

Câteva publicații de caracter militar, în care Dobrogea e arătată în hărți ca făcând parte din marea Bulgaria, au făcut în răstimpuri mare senzație în București. Amabilitățile și asigurările ce le-a făcut guvernul bulgar în mai multe împrejurări și sinceritatea lor nu sunt de loc bânuite. Dar paza unui interes național zic Românii, nu poate fi încredințată numai sentimentelor unor oameni.

Aceștia sunt trecători. — Trebuie ca această pază, această garanție să fie bazată pe lucruri fixe.

Singurul mijloc de a avea această garanție, este noua graniță, prin care România va avea în mâinile sale toate pozițiile fortificate din care își poate apăra în orice moment Dobrogea, în ipoteza, că, cu alți

oameni, politica din Sofia s'ar orienta altfel, și că, ivindu-se un nou curent de opinii, imperialismul Bulgar, acesta s'ar impune guvernului.

Asupra tratativilor din Londra, începute numai de câteva zile și pe care România ar dori să le vadă isprăvite cât mai repede, în același timp sau chiar înainte, dacă e posibil, de pacea între statele balcanice și Turcia, domnește cel mai mare mister. Nici n'au fost, nici nu sunt posibile adevărate indiscreții, dar se știe, sau cel puțin se presupune, cu mult temei că noua graniță cerută de România este mai mult sau mai puțin aceea ce Italia, Franța și Austro-Ungaria au vrut să-i dea — fără ceva — în congresul din Berlin.

Înțelegeri înainte de războiu.

Ar fi o nouă linie de graniță prin care orașul Silistra pe Dunăre ar trebui să devie român. Și aceasta este marea dificultate de întrecut.

În general, acum, mai toți văd în Bulgaria că o înțelegere cu România este necesară și de dorit. În această privință s'a notat o evoluție destul de iute în opinia publică bulgară.

Precum am spus, în ceea ce privește iredentismul bulgar din Dobrogea, — poate i s'a dat în România mai multă importanță, decât ceea ce ar fi meritat aceste mici manifestări.

Dar despre cedarea teritorului pentru rectificarea graniței, până acum câțiva ani nimeni nu voia să audă. Numai de un timp încoace, — adică de când, înainte prin proclamarea independenței și apoi cu tratativele, de atâtea ori întrerupte și reluate, între statele Balcanice s'a pus temeiul mișcării care trebuia să aducă — și nimeni n'ar fi crezut că așa de repede! — la marea Bulgaria, necesitatea și oportunitatea unui mic sacrificiu din partea acesteia s'a început a se discuta și mai târziu a se admite ca datorită față de lealitatea purtării României încă dela începutul războiului. Și chiar e de crezut că adevărate și complete asigurări au fost date din Sofia din momentul ce Bulgaria — cu toate că acum câțiva ani auzise șgomotul ce-l făcuse pretinsul tratat turco-român, a crezut că poate lăsa complet neapărată granița înspre România, rechemând până și pichetele de observație ce de obicei stau acolo în contra contrabandistilor.

Chestia dar e astfel pusă că putem spera că se va veni cât de curând la o completă înțelegere.

Dintr'o parte s'a arătat o mare lealitate și din partea cealaltă se recunoaște această lealitate și importanța serviciului adus, fiind că e prea evident că o Românie bunăvoitoare și amenințătoare ar fi putut crea o situație cu totul alta. Din fericire la Londra atât Bulgaria cât și România au trimis oamenii cei mai potiviți prin moderațiile lor, prin tactul și spiritul împăciuitoare în a conduce la un bun sfârșit tratativele atât de delicate.

Am mai avut ocazie să vorbesc de d. Daneff în privința alogerei sale ca plenipotențiar pentru pace. Voi adăoga acum că d. Mișu, plenipotențiarul român, cu care am fost în cele mai bune relații în diferite împrejurări, putând constata adâncă lui cunoștință de chestiunile balcanice, era omul cel mai indicat pe care guvernul din București l-ar fi putut alege, chiar și pentru că e foarte agreat de Bulgari cari-l cunosc și-l apreciază, fiindcă a fost mai mulți ani în Sofia.

Pe lângă d. Mișu, conduce la Londra tratativele un membru al guvernului român, d. Tache Ionescu ministru de interne, care după aparență, se afla acolo numai pentru că, fiind însurat cu o englezoaică, ea de obicei în timpul vacanțelor și-a adus nevasta d-sale în familie.

Cheia casei.

Fără îndoială chestia Silistrei, asupra căreia se întemeiază tratativele e gravă.

Cauza pentru care Românii insistă atât de mult este tocmai aceea pentru care sacrificiul pare Bulgarilor prea mare. Nu se poate apăra Dobrogea fără a avea Silistra. Silistra e cheia casei în Dobrogea. Pusă pe vârful cotitului ce Dunărea o face mergând înspre Nord, Silistra a fost din adâncă vechime punctul de trecere preferat de invaziunile barbare, și până din epoca marelui Imperiu Bulgar al țarului Simeon,

Briliante, diamante, platină, bijuterii de aur, argint, argintării, ciasuri de perete cu pendulă cu sunet de clopot, în orice culoare și execuție, despărțământ special, articlii renumiți de argint de china, asortiment foarte bogat prețuri foarte ieftine.

Igaz Sándor
ARAD, bulev. Andrassy,
Palatul minorităților. **Telefon nr. 321.**
(1 694)

ale baronului Iosif Eötvös la trebuințele noastre...”

Nu se poate închipui o afirmațiune mai cutezată decât aceasta! Principiul fundamental al legii școlare din 1868 este libertatea învățământului popular. Ministrul Eötvös ca om luminat înțelegea, că statul este dator să acorde fiecăruia dintre popoarele sale și dintre cetățenii săi libertatea de a se cultiva în limba maternă. Toate legile școlare create de miniștrii unguri de atunci încoace au isvorât din tendința de a restrânge această libertate numai pe seama poporului maghiar, împiedicând pe celelalte în exercitarea acestui drept firesc și opăcindu-le în năzuințele lor spre înaintare. Această tendință se manifestă în modul cel mai păcătos în afurisita lege Apponyană.

O dovadă despre felul, cum s'a silit Apponyi să „aplice principiile” din legea școlară a baronului Eötvös, este și citatul § 19, care e în vădită contradicție cu principiul exprimat în § 58 al legii lui Eötvös: „fiecare elev să-și primească instrucția în limba sa maternă („minden növendék anyanyelvén nyerve az oktatást.”)

Acum este momentul, ca nu numai mitropolia ortodoxă română, ci toate confesiunile susținătoare de școale și toți factorii noștri competenți, cari simt ravagiile produse de legile școlare create după anul 1868, să lupte pentru înlăturarea tuturor dispozițiilor contrare principiului exprimat în § 58 al legii lui Eötvös; îndeosebi să pretindă cu toată tăria abrogarea legii lui Apponyi și asigurarea egalei îndreptățiri a tuturor limbilor din patrie prin o lege măcar în felul celei din Austria. §. 19 al constituției austriace sună astfel: „Toate popoarele statului sunt egal îndreptățite și fiecare popor are dreptul neviolabil de a-și păstra naționalitatea și de a-și cultiva limba sa. Egala îndreptățire a tuturor limbilor din țară în școală, în oficii și în viața publică e recunoscută din partea statului. În țările, în cari locuiesc împreună mai multe popoare instituturile publice de învățământ trebuie să fie astfel întocmite, ca — fără aplicarea vre-unei zile pentru însușirea

unei limbi străine, — fiecărui popor să i se pună la dispoziție mijloacele de lipsă pentru cultivarea propriei sale limbi.”²⁾

Adevărat, că și între legile fundamentale ale Ungariei există una „despre egala îndreptățire a naționalităților”, dar aceasta are un mare cusur. Ea nu recunoaște popoare sau limbi egal îndreptățite, ci numai cetățeni egal îndreptățiti. Și aceasta e mare deosebire. Iar al doilea cusur și mai grav, e că legea aceasta a fost creată numai de ochii lumii și cu intenția, să rămână, după cum a și rămas, literă moartă.³⁾ Chiar și dispozițiile favorabile încâtva naționalităților au fost însă cumplit sfârticate prin legi ulterioare.

Deci modificarea acestora și înainte de toate abrogarea legii lui Apponyi se impune în mod imperios, dacă e ca să se deschidă o cale mai priincioasă pentru facilitarea progresului cultural și social al diferitelor popoare asuprite din această țară. Glasul zilei de astăzi tuturor le strigă: „Caeterum censeo legem Apponyanam esse delendam.”

L.

Deputații disidenți pentru reforma electorală. Deputații cari au ieșit din partidul muncii fiindcă nu puteau aproba proiectul prezentat de Lukács camierei ungare, au intrat în tratative cu deputații dinafară de partide cu scopul de-a stabili mijloacele de luptă în contra proiectului dlui Lukács. Probabil că în curs de câ-

²⁾ „Alle Volksstaemme des Staates sind gleichberechtigt und jeder Volkstamm hat ein unverletzliches Recht auf Wahrung seiner Nationalitaet um Pflege seiner Sprache. Die Gleichberechtigung aller landesüblichen Sprachen in Schule, Amt und öffentlichen Leben wird vom Staate anerkannt. In den Laendern, in welchen mehrere Volksstaemme wohnen, sollen die öffentlichen Unterrichtsanstalten derart eingerichtet sein, dass — ohne Anwendung eines Zwangs zur Erlernung einer zweiten Landessprache — jeder dieser Volksstaemme die erforderlichen Mittel zur Ausbildung in seiner Sprache erhaelt”. — Theodor von Losnosky: *Die Politik im Habsburgerreiche* vol. I. 1912 pag. 153.

³⁾ „...ein Gesetz, das freilich, obschon von Deák zweifellos ehrlich gemeint, in der Folge blos auf dem Papier verbunden sein sollte”. (Idem.)

teva zile deputații cu convingeri mai liberale și cari nu sunt înscrși în nici unul din partidele opoziționiste, vor ajunge de acord cu privire la tactica ce au să o urmeze în cameră la debaterile proiectului de reformă electorală.

Socialiștii fac mari pregătiri în vederea grevei generale. Muncitorimea din întreaga țară, dar în special cea din capitală, se pregătește din greu pentru greva generală ce o va proclama conducerea partidului peste câteva zile. Conducerea partidului social-democrat tipărește un milion de broșuri, în care muncitorii se adresează celorlalte elemente burgheze, arătându-le necesitatea și folosul grevei politice. În al doilea milion de broșuri muncitorimea se adresează poporului dela țară. Mâne socialiștii vor ține vre-o 40 de adunări politice în întreaga țară. În timpul grevei, conducerea partidului se va îngriji și de mijloacele de trai ale greviștilor.

Germanii din Austria împotriva Slavilor de sud. E regretabil că nici azi frecările naționaliste n'au încetat cu desăvârșire în jumătatea liberă de dincolo de Leitha a monarhiei austro-ungare. Acolo cel puțin statul nu-și oferă nici uneia dintre națiunile în luptă întreg ajutorul dela tezaurul public până la baionetă, cum o fac guvernele din Budapesta îmbătate de ideea de stat”, împotriva noastră.

Mișcările naționale ale Slavilor de sud din Austria au luat în timpul din urmă astfel de proporții încât elementul german din provinciile de sud își vede periclitată chiar existența. În consecință, fruntașii Germanilor din provinciile Carniola, Carinthia și Triest au luat hotărârea ca în fața tendințelor slave, să înceapă o întinsă acțiune de apărare, care va fi condusă din capitala imperiilor. Delegații Germanilor din provinciile amintite se vor întruni prin luna Februarie în Viena, și vor discuta aici mijloacele de luptă, elaborând în acest scop și un proiectul de reformă electorală.

Ca să pună capăt acestor intrigi, d. Millerand a demisionat.

Cu dânsul, ministrul Poincaré perde una din cele mai admirabile valori ale lui, iar ministerul de război pe un organizator fără de păreche. În ciuda tipetelor socialiștilor, d. Millerand a astupat, în ultimul timp multe lacune în organizația militară a Franței. El a făcut să se voteze excelența lege a cadrelor, a restaurat retragerile militare, dând astfel o nouă excitare patriotismului francez, ziarele germane din ultimele zile aduc cel mai splendid omagiu fostului ministru de război, dându-și pe față mulțumirea de a nu mai vedea în capul armatei vecinei lor un om de înaltă valoare ca d. Millerand, pe care-l numesc fără ocol o putere primejdioasă pentru Germania. În Franța, regretul este aproape unanim.

Așa dar, încă o victimă a afacerii Dreyfus, așa de funestă acestei țări. Căci, cine poate să uite că ea a dat financiarilor ovrei o așa de mare și de primejdioasă putere în Franța? Și dacă am uita acest lucru, sinistrele proceduri ale finanței semite ni ar aminti în fiecare zi.

— Casa de cinematografie Pathé Frères a organizat pe seama ei o reprezentare a vestitului roman „Mizerabili” de Victor Hugo, cu cheltueli enorme, dar și cu un fast, cu o fidelitate de decoruri, de costume, de culoare locală admirabilă, cum numai francezii sunt în stare s'o facă. Aceasta, drept răspuns slabelor și de-

fectuoaselor reprezentări ale aceluiaș roman, organizată de câteva case de cinematograf americane și germane.

Enormul și splendidul film atrage, de două săptămâni încoace, milioane de parizieni prin sălile de cinematograf. Faimoșii eroi ai lui Hugo preocupă pentru a nu știu câta oară, toate mințile. Cu toții ne reamintim cu o dragoste melancolică de pățaniile nefericitului Jean Valjean, de suferințele Fantinei (admirabil interpretată de dșoara Maria Ventura), de zelul de fier al lui Yavert, de gingășia Cosettei, de eroismul ștregăresc al lui Gavroche. Prin bibliotecile municipale romanul lui Victor Hugo e cerut de toată lumea. Prin librării, el se desface în sute de exemplare în fiecare zi.

Am admirat, la rândul meu minunata punere în scenă a acestei opere, pitorescul decorurilor și jocul eminent al artiștilor francezi. Și am făcut, cu acest prilej două reflecțiuni esențiale, pe cari îmi permit să vi le comunic și d-voastră.

Mai întâi de toate, mi-am dat seama mai bine ca azi când, un poet nu poate fi într'a-devăr mare decât atunci când, pe lângă laturile sufletului universal, el oglindește în opera sa sufletul neamului din care face parte. Adevărul acesta a fost de mii de ori discutat; mii de polemici s'au țesut în jurul chestiunii dacă geniile mari au fost ori nu, mai înainte de orice niște scriitori naționali. Indubitabil că au fost.

Care poet a fost mai englez decât Shakespeare, mai francez decât Moliere, mai german decât Goethe, mai rus decât Tolstoi? Entuziasmul delirant cu care au asistat francezii la „Mizerabili” lui Victor Hugo, cărui fapt se datorește el dacă nu sentimentului adânc național pe care marele poet l'a răspândit în opera sa? Francezii se recunosc numai decât într'însa; numai decât, ei îi spun cu un zimbet: „Ista este al nostru”.

A doua observație pe care am făcut-o cu acest prilej, este că, cu cât o operă literară este mai pitorească, adevărată datorită mai cu seamă imaginației decât observației, cu atât mai multe șanse are de a reuși pe scenă, și deci la cinematograf. Literatura romantică are, în acest caz, un succes neîntrecut. Se știe că marii romantici și-au întemeiat creațiunile mai ales pe o imaginație schinteeătoare și pe un lirism extraordinar, decât pe studiul realității și al adevărului științific. Ei bine, operele lor transportate pe ecranul cinematografului vor reuși mult mai bine decât acelea ale marilor eugetători și ale marilor psihologi. Dovada cea mai bună despre aceasta am avut-o când am asistat la reprezentarea cinematografică a romanului lui Hugo. Un „Pere Goriot” de Balzac, un „Război și Pace” de Tolstoi, un „Le rouge et le noir” de Stendhal, o „Madame Bovary” de Flaubert, de sigur că ni-ar părea mieșorate, stinse, neînsemnate pe ecranul luminos. Când le cetim însă, ele ne mulțumesc mai mult decât „Mizerabili”, bunăoară, cu toate cele câte-va pagini cu adevărat

prin această situație a ei strategică a fost câmpul de luptă a mai multor răboaie sângeroase și a mai multor asedii.

În secolul al optsprezecelea, Rușii sub zidurile Silistrei au fost învinși. Dar cu 30 ani mai târziu o luară după un lung asediu. La o mică depărtare de Silistra este satul Kutchuck-Kainardij, celebru prin tratatul de pace ce au iscălit acolo Caterina de Rusia și Abdul-Hamid. Pe lângă că e o fortăreață, Silistra e și un oraș istoric și chiar asta contribuie să creeze dificultățile pentru o cesiune. Coeficiențele morale au întotdeauna o mare importanță.

Dar trebuie să fie vie urarea ca să se ajungă la o înțelegere deplină între aceste două țări, cari deși deosebite de rasă, au totuși în istoria modernă foarte multă asemănare, căci amândouă datoresc prestigiul lor forței și vitejiei demonstrate în războiul de tinerele dar bine organizatele lor armate și încrederei ce au avut în destinele lor, care le-a permis să creeze în foarte puțin timp două State moderne, cari s'au impus îndată respectului și admirației Europei întregi.

Trebuie să fie vie această urare între iubitorii păcii, căci o soluțiune a chestiunii, care ar lăsa încă nelămurită această discuție a hotărârilor între Statele regelui Carol și regelui Ferdinand, ar păstra în sine sămburele unui conflict ale cărei consecințe nu s'ar putea prevedea. Căci un singur lucru se vede și e sigur: și anume că un conflict între Bulgaria și România n'ar putea fi localizat și ar conduce la complicațiile cele mai grozave.

Din acest punct de vedere tratativele bulgaro-române interesează întreaga Europă și se explică deci interesul cu care ele sunt urmate în Cancelariile marilor puteri europene și cum — în mod discret — marile puteri caută și aci să intervie pentru pacificare.

Vico Mantegazza

Tradus de d. inginer Giuseppe Barberia

Momente.

Cum a trecut primejdia războiului? — Izolarea Austro-Ungariei într'un conflict războinic cu Rusia era probabilă. — Moștenitorul de tron arhiducele Francisc Ferdinand ca factor determinant. — Monarhul și reforma electorală din Ungaria.

— Fragmente din o convorbire cu un ministru austriac. —

Viena, 17 Ianuarie.

Correspondentul ziarului „Românul” a avut fericita ocazie să obțină o convorbire cu unul din cei mai marcanți membri ai cabinetului austriac. În firul acestei convorbiri a fost vorba, întâi despre situația internațională.

Conversația s'a estins în mod logic asupra tuturor lucrurilor și mai cu seamă asupra efectelor cari se observă în urma evenimentelor din Balcani în tabăra popoarelor slave dela sudul monarhiei. Scurt spus, s'a vorbit despre așanumitul pericol sud-slav.

Correspondentului d-voastră i s'a declarat sincer că fenomenele îngrijorătoare ce se arată din partea slavilor de sud au contribuit foarte mult, ca cercurile competente să fie cu precauțiune și să se hotărască cât numai e posibil a evita un conflict războinic. Dar numai cumpămirile aceste n'au fost suficiente pentru a avea o influință hotărâtoare. *La locurile cele mai înalte dispoziția era foarte favorabilă pentru o intervenție militară din partea Austro-Ungariei* Dar pe neașteptate a

intervenit un moment care a adus o radicală schimbare în atitudinea acestor locuri. Acest moment a fost audiența din Noemvrie a ambasadorului austro-ungar la Petersburg contele Thurn-Valsassina la monarhul, la care audiență a fost de față și moștenitorul de tron arhiducele Francisc Ferdinand. Audiența aceasta a fost sub impresia deprimătoare, că Austro-Ungaria în cazul, când ar ajunge în conflict cu Rusia ar sta izolată.

La observația făcută că în acest caz unde ar fi rămas sprijinul Germaniei i s'a răspuns correspondentului d-voastră, că cu toată credința Germaniei ca aliată, situația ei n'ar fi fost clară, fiind legată prin unele dispoziții speciale ale convenției germano-ruse. Dela audiența contelui Thurn-Valsassina s'a putut observa bine o lăncezire a dispoziției războinice. Și chestia consulatelor, care la început a fost foarte riguros tratată, la început să fie judecată mai rece; se căuta a slăbi importanța ei pe cât numai s'a putut...

Vorbindu-se în timpul din urmă foarte mult despre atitudinea pe care ar manifesta-o moștenitorul de tron, arhiducele Francisc Ferdinand, față cu chestiile politice dela ordinea zilei, a fost foarte natural că firul conversației a trecut la această temă. Și fără ca correspondentul dv. să fi așteptat, — cu rezultat. S'a accentuat că toate știrile despre divergența de păreri ce ar exista între monarh și moștenitorul de tron sunt lipsite de orice teme.

Toate hotărârile din timpul din urmă au fost luate de ambii factori împreună, în cea mai desăvârșită înțelegere, și mai cu seamă în toate afacerile de politică externă s'a urmat în deplin acord. Și asupra punctului că între împrejurările domnitoare astăzi, e mai bine să se mențină pacea, monarhul și moștenitorul de tron sunt una.

În ultimele luni s'a arătat în repeșite rânduri că moștenitorul de tron e o natură foarte impulsivă și că se lasă condus brusc de dispozițiile momentane. Influența lui politică în anul ce a trecut, cu toate că bătrânul monarh s'a bucurat de o stare sanitară multumitoare, a crescut enorm. Sfatul și aprobarea lui au fost considerate la sancționarea prealabilă a fiecărui proiect de lege.

Correspondentul dv. și-a permis aci întrebarea, dacă este acesta cazul și referitor la proiectul reformei electorale din Ungaria. *Dar la aceasta mi s'a răspuns numai cu un surâs și cu o ușoară ridicare din umeri.*

În tot cazul, însă, se va arăta lămurit influința moștenitorului de tron în chestia sud-slavă. Se intenționează în această chestie o diferențiere între slavii de sud ai Austro-Ungariei și între cei din Bosnia și Herțegovina. În tot cazul acestei chestii i se va da atenția, care i se cuvine.

Austriacus.

Băncile și Asociațiunea.

Biroul central al „Asociațiunii” a făcut un apel către direcțiunea „Solidarității” și către toate direcțiunile băncilor, rugându-le să sprijinească propaganda economică a „Asociațiunii”. Apelurile sunt de următorul cuprins:

I.

Onor.

Direcțiuni a băncilor asociate „Solidaritatea” Sibiu.

Dupăcum știți „Asociațiunea” de trei ani a angajat un conferențiar agronomic, care stă permanent în serviciul instituției noastre și cu trieră satele românești din diferite ținuturi, ținând prelegeri practice din domeniul agriculturii, viticulturii etc. și dând poporului totfelul de sfaturi economice.

Dela începutul anului 1910, conferențiarul economic al Asociațiunii a ținut în total 102 prelegeri, a scris mai multe tractate populare și articole economice și a dat îndrumări pentru înființarea de însoțiri, obținând în multe părți rezultate multumitoare.

Această propagandă economică a conferențiarului nostru agronomic credem că trebuie apreciată și sprijinită și din partea băncilor noastre. Întărirea și înaintarea economică a țărânilor pe care a avut-o și are în vedere Asociațiunea prin angajarea acestui specialist, va contribui, fără îndoială și la înflorirea institutelor noastre financiare. De aceea nu ne îndoiim că on. direcțiuni ale băncilor noastre ne vor da tot sprijinul să putem continua și desăvârși munca noastră, ce țintește educația economică a țărânilor.

„Asociațiunea” dispune de prea puține mijloace materiale pentru a acoperi multe cheltuieli împreunate cu activitatea ei multilaterală, și e avizată la sprijinul obștei românești, pentru cultura căreia și lucrează.

Vă rugăm deci, să binevoiti a face și d-voastră un apel către băncile asociate, să binevoiască a ceda o parte din cvota lor filantropică pentru „Fondul cultural al băncilor”, administrat de Asociațiune. Acest fond în anii din urmă n'a fost deloc alimentat, ceea ce dovedește, că băncile noastre nu pretuesc în destul mizunțele de înaintare culturală și economică ale „Asociațiunii”.

Cedând băncile în fiecare an o parte din cvota lor filantropică, ar pune bază unui fond însemnat, din care s'ar putea acoperi cheltuielile împreunate cu propaganda economică sistematică, pornită de Asociațiune.

Vă rugăm deci a binevoii a îndemna printr'un circular institutelor noastre financiare să contribuie în fiecare an la fondul cultural al băncilor, administrat de Asociațiune. (Sumele să se trimită direct oficiului de casă al Asociațiunii, Sibiu, strada Șaguna 6.)

În aceeași circulară vă rugăm să binevoiti a îndemna băncile noastre, să se înscrie, fie ca membrii fondatori (cu taxa de 400 cor.), fie ca membrii pe viață (cu taxa de 200 cor.) la Asociațiune.

Primiți, vă rugăm, incredințarea deosebitei noastre stime.

Sibiu, 5 Ianuarie 1913.

Andrei Bârseanu m. p. Cct. C. Tăslăuanu m p
— prezident — secretar.

II.

Apel către toate băncile.

Onorată direcțiune!

Credem că cunoașteți activitatea ce o desfășură „Asociațiunea” pentru înaintarea culturală și economică a poporului nostru. Știți desigur și aceea, că mijloacele materiale ce stau

Să nu vinziseump, dar să târgnești ieftin.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Se 223—100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț

la dispoziția însoțirii noastre culturale, sunt așa de neînsemnate, încât numai cu mari greutate își poate îndeplini misiunea.

Datoria tuturor cărturarilor și tuturor institutelor noastre financiare e, să vină în ajutorul „Asociațiunii”, înscriindu-se printre membrii ei și lucrând în cadrele ei pentru luminarea poporului.

Trebuie să constatăm cu multă părere de rău, că o parte a cărturărimii noastre și a băncilor nu-și îndeplinește această datorie față de neam.

De aceea ne permitem să facem un nou apel către toți Români de inimă și înzestrați cu conștiință națională, să binevoiască a intra în șirul membrilor „Asociațiunii”.

În special rugăm on. direcțiune să înscrie banca ce-o conduce, fie ca membru pe viață (cu taxa de 200 cor.), fie ca membru fondator (cu taxa de 400 cor.) al „Asociațiunii” și să îndemne pe toți funcționarii să se înscrie fie ca membrii ordinari (cu taxa de 10 cor. anual), fie ca membrii ajutători (cu taxa de 2 cor. pe an).

Membrii fondatori, pe viață și ordinari ai „Asociațiunii” primesc gratuit revista „Transilvania”, iar membrii ajutători primesc zece broșuri și un calendar din „Biblioteca populară a Asociațiunii”.

De mai mulți ani s'a înființat la Asociațiune un fond cultural al băncilor, cu scopul de a sprijini propaganda economică a Asociațiunii.

Acest fond, însă, a fost uitat de băncile noastre, așa că nu arată nici un spor.

Vă rugăm deci, să binevoiați a vota în fiecare an din cvota filantropică a băncii dvoaste o parte pentru fondul cultural al băncilor, administrat de Asociațiune. Dacă toate băncile noastre îl vor alimenta regulat în fiecare an, acest fond va da un nou avânt nu numai Asociațiunii, ci în genere, înaintării noastre culturale.

În nădejdea, că nu veți da uitării instituția noastră, îndeplinindu-vă astfel o datorie națională, vă rugăm să primiți încredințarea deosebite stime, ce vă păstrăm.

Sibiu, 5 Ianuarie 1913.

Andrei Bârseanu m. p. Oct. C. Tăslăuanu m. p.
president. secretar.

Situația internațională.

— Diferendul româno-bulgar. —

Arad, 18 Ianuarie.

Suntem informați că tratativele ce urmează la Londra între Dr. Daneff deoparte și dnii Mișu și Take Ionescu de alta, au fost astăzi întrerupte, urmând a fi reluate în săptămâna viitoare. O altă telegramă ne aduce știrea că d. ministru Take Ionescu a părăsit Londra și că d-sa a fost chemat telegrafic la Viena, unde va avea o întrevedere cu ministrul de externe austro-ungar cont. Berchtold.

După încercarea nereușită a Bulgariei de a întârzia și deturna tratativele, acestea au luat o față nouă prin oferta unei rectificări de frontieră făcută de Dr. Daneff, ofertă care implică recunoașterea în principiu că cere-rile României sunt îndreptățite.

Oricâtă deosebire însă ar fi între aceea ce cere România și ceea ce oferă Bulgariei, — se poate spune că noua fază a tratativelor exclude primejdia unor complicații militare și include speranța hotărâtă că totul se va termina cu pace și cu un aranjament care să

cimenteze o amiciție durabilă între România și Bulgaria.

Presa străină și cererile României.

Viena. — Ziarul „Neue Freie Presse” publică un documentat articol care după ce arată cu date istorice dreptatea cererilor României față de Bulgaria spune, între altele, următoarele:

„Se impută României că ea își manifestă tocmai acum cererile ei. Acest lucru este însă în favoarea Bulgariei, căci i se înlesnește cedarea unui teritoriu, întrucât ea va putea s'o justifice față de opinia ei publică prin necesitatea față de pericolul turc.

Dacă România ar fi luat dispozițiune la începutul războiului, aceasta ar fi provocat o intervenție a Rusiei și apoi intervenția Austro-Ungariei și am fi avut poate astăzi războiul european general. Dacă România ar aștepta însă cu cererile ei până după încheierea tratativelor de pace, aceasta ar putea să ducă eventual la un război bulgaro-român, ceea ce ar constitui o zadarnică vărsare de sânge, căci rezultatul unui astfel de război este dinainte cunoscut.

Momentul actual este așadar cel mai propice pentru ambele părți și pentru toți iubitorii de pace, căci dacă mai multă garanție că chestiunea va fi rezolvită fără vărsare de sânge sau numai cu rezistență aparentă din partea Bulgariei. Că rezultatul final va fi în orice caz cedarea Silistriei către România, e azi în afară de orice îndoială.”

Atentat contra dlui Take Ionescu?

București. — În oraș a circulat ieri zvonul că s'ar fi săvârșit un atentat contra dlui Take Ionescu la Londra.

Controlând în mai multe locuri am fost asigurată că e vorba de invenția vr'unui farsor stupid.

Convențiile secretă ruso-română?

Budapesta. — Un ziar de seara anunță din Belgrad: Atitudinea guvernului rus față de conflictul româno-bulgar a fost o nouă deziluzie pentru opinia publică din Belgrad, căci statele balcanice își închipuiau că Rusia le va sprijini serios. Acum însă s'a constatat că între Rusia și România există o convenție secretă. Prietenia între aceste două țări e atât de intimă, încât însuși țarul a invitat pe regele Carol să vie în primăvară la Petersburg pentru a lua parte la jubileul de 300 de ani al dinastiei Romanow.

Pesimismul diplomației engleze.

Paris. — Ziarul „Le Temps” află din Londra că cercurile diplomatice de acolo sunt foarte sceptice cu privire la realizarea unui acord româno-bulgar. Aceasta deoarece cercurile diplomatice sunt convinse că România nu va accepta o soluție fără Silistra, iar Bulgaria, la rândul ei, va accepta cu greu renunțarea la acest oraș.

Politica externă a României cum o vede un publicist francez.

Paris. — Cunoscuta revista franceză „Le monde illustré” publică în numărul-i din urmă un articol asupra atitudinii României în conflictul balcanic. Articolul, iscălit Charles Pettit, este intitulat O catastrofă de temut, și cuprinde lucruri foarte interesante.

Articolul începe cu constatarea că România este factorul cel mai important în chestiunea Orientului, căci dacă la începutul războiului ea ar fi mobilizat, aliații n'ar fi putut să atace și să învingă așa de ușor Turcia. În schimbul neutralității ei, România reclamă acum două lucruri. Întâiu, garanții pentru Aromânii din Macedonia că-și vor păstra naționalitatea. Al doilea, o rec-

tificare a frontierei dobrogene. Dacă Bulgaria refuză să satisfacă această a doua cerere a României, armata română, care se află perfect pregătită, va ocupa teritoriile reclamate.

„E inspăimântător să ne gândim — spune d. Charles Pettit — la ce catastrofă mondială poate conduce asemenea hotărâre. Acesta e nou-rul cel mai întunecos care a apărut pe cerul Orientului, așa de amenințător de câtva timp. Este deci urgent ca Europa să se ocupe de România care, evident, are drept la mai multă atenție, căci e națiunea cea mai civilizată, cea mai bogată și cea mai tare din Balcani”.

Autorul articolului crede că este indispensabil să se găsească o soluție „eleganță” care, satisfăcând România, să nu nemulțamească pe celelalte popoare.

In jurul hotărârei Serbiei în privința Albaniei.

Viena. — Aci nu se dă nici o importanță noiei hotărâri a guvernului sârbesc în privința Albaniei. La cabinetul de externe se spune, că după conferința ambasadorilor va fi decis asupra Albaniei, Serbia trebuie să-și retragă necondiționat trupele de pe litoral.

Demersul puterilor.

Constantinopol. — Ambasadorii au remis ministrului de externe turc nota colectivă a marilor puteri. După remiterea notei a avut loc un scurt consiliu de miniștri. Azi va avea loc un nou consiliu de miniștri care va stabili răspunsul Porții la această notă a puterilor.

Bulgariei amenință.

Viena. — „Corespondentei politice” i se anunță din sursă bulgară oficioasă, că dacă o eventuală forțare a Bulgariei pentru reînceperea ostilităților ar avea ca urmare intrarea Bulgarilor în Constantinopol, — în acest caz nimic n'ar putea împiedeca această hotărâre a Bulgarilor.

Pierderile Sârbilor.

Belgrad. — După datele oficiale Sârbii au avut până acum 11.000 răniți și 10.000 bolnavi; numărul exact al morților n'a fost încă stabilit.

Situațiile gravă la Constantinopol.

Londra. — Ziarele de aici primesc din Constantinopol știri foarte alarmante despre cele ce se petrec acolo. Miercuri seara populația turcă se răsculase și era mare teamă de-o răscoală a garnizoanei. Din nenorocire trupele credincioase sosind la vreme au putut înăbuși această răscoală care amenința să ia proporții serioase. E teamă, totuși, de-o răzvrătire a Curzilor.

Arestarea unor foști miniștri.

Constantinopol. — Guvernul a dat ordin de arestare contra foștilor miniștri Talaat și Halad-sian precum și în contra fostului deputat Karusso.

Lupta împotriva partidului războiului.

Constantinopol. — După remiterea notei colective a marilor puteri sultanul a chemat la sine pe marele vizir Kiamil pașa căruia, apoi, i-a cetit nota. Se svonește că sultanul nici nu voește să audă măcar despre cedarea Adrianopolului.

Armata și partidul junilor turci insistă pentru menținerea Adrianopolului. Numeroși ofițeri au remis prin Enver bey un memorandum către Nazim pașa somându-l să se decidă pentru continuarea războiului.

Deoarece guvernul a confiscat ziarele junilor turci, aceștia au împărțit foi volante pe străzile Stambulului și ale Perei în cari pretind con-

Max Schorch et Co

fabrică de electromotoare și mașini dinamice RHEYDT.

Execută: electromotoare speciale pentru țesut și împletit și pentru industria ferului, metalului și lemnului, mașini dinamice, transformatoare, instalațiuni pentru putere mare electrică etc. — Reprezentanți pentru Ungaria:

BENE și WEIN

ingineri mecanici diplomați. Brou tehnice BUDAPESTA, IV, Harisbazár 2. sz. Plănuiesc și execută totfelul de instalațiuni pentru transmiterea de putere. (C) 368-80)

tinuarea războiului. Garnizoana din Constantinopol a fost întărită cu trupe credincioase aduse dela Ceatalgea. Avându-se teamă de o răsvărire a numeroșilor Curzi cari se află în Constantinopol, marele vizir prin jertfe bănești se ni-zuește a-i face pe aceștia să părăsească Constantinopolul, sau dacă aceștia nu ar voi să se depărteze, în cazul acesta bateriile așezate în fața casărmilor afară din oraș vor intra în acțiune.

Răspunsul Porței la nota colectivă a puterilor.

Constantinopol. — Poarta probabil numai în săptămâna viitoare va răspunde notei puterilor. Se sunește că marile puteri proiectează o demonstrațiune navală în fața Constantinopolului, dar la insistența Germaniei puterile au renunțat la aceasta.

T. Take Ionescu a părăsit Londra.

Londra. — D. Take Ionescu a părăsit astăzi Londra însoțit fiind până la Dover de cătră d. Mișu. Măne, Duminecă, d. T. Ionescu va sosi la București și va raporta consiliului de miniștri, care va avea loc luni, despre rezultatul tratativelor urmate cu Dr. Daneff. Până acum aceste tratative nu au adus nici un rezultat pozitiv. Răspunsul Dr.-ului Daneff dat alaltăieri nu mulțamește punctul de vedere al României. Săptămâna viitoare tratativele între d. Mișu și Dr. Daneff vor fi reluate.

D. Take Ionescu la Viena.

Viena. — D. Ionescu a fost invitat telegrafic la Viena unde va avea o întrevedere cu ministrul de externe cont. Berchtold. Sosirea dlui T. Ionescu la Viena se așteaptă pe astăzi.

Noul președinte al republicii franceze

Raymond Poincaré.

În momentul când întreagă lumea e ținută într-o continuă iritație de nervi în urma pericolului unui război european, spiritele Franței în ultimele zile au fost agitate în măsura cea mai mare de luptă inversunată ce s'a desfășurat în jurul alegerii celui mai înalt demnitar al republicii.

În 17 Februarie a anului acestuia se sfârșește funcționarea actualului președinte al republicii franceze, Armand Fallières, ales pe un ciclu de 7 ani, și tot atunci are să intre în palatul Elyseu noul ales la președinție de cătră membrii corpurilor legiuitoare ale republicii.

Conform constituției franceze, alegerea noului președinte are să se întâmple chiar o lună înainte de a se termina funcționarea actualului președinte. Ieri în 17 Ianuarie a fost aceasta zi de mare însemnătate pentru republica franceză. Membrii parlamentului și ai senatului convocați de președinții lor s'au întrunit ieri în congresul național și după ce s'a luat un „Dejeunér” comun în bufetul anume instalat pentru această ocazie, președintele senatului, Dubost, care după constituție are să presideze și congresul, a deschis adunarea electorală în sala de marmoră a Versailles-ului ticsită de tot ce are Parisul mai distins.

La orele 3 și 49 minute s'a terminat votarea primă cu următorul rezultat: Poincaré actualul prim-ministru 429, Pams actualul ministru de agricultură 327, Vaillandt candidatul socialiștilor 63, Ribot 16, Deschanel 12, Millerand, fost ministru de război, care în vederea alegerii și-a dat demisia din acest post, 3 voturi.

Voturile date au fost 868 și majoritatea absolută de 435 voturi astfel n'a obținut-o nici un candidat. La a doua alegere, care a decurs în ordinea cea mai mare Poincaré a obținut numărul covârșitor de 483 voturi, Pams 296, iar Vaillandt 69. Prin aceasta alegerea s'a terminat, și Raymond Poincaré a fost proclamat ca președinte ales al republicii franceze.

La plecarea Poincaré a ținut ziaristilor cari au grăbit a-l felicita o scurtă alocuție, în care a

accentuat că Franța trebuie să urmeze în afară o politică consecventă și în consecință se cere, ca afacerile publice să fie conduse cu o mână de fier.

Raymond Poincaré e al 9-lea președinte al republicii a treia franceze și unul dintre cei mai rezervați bărbați de stat ai Franței. Ani de-a rândul a trăit o viață cu totul retrasă și toate încercările, pentru a-l ademini să primească o funcțiune publică în ministerul de externe, au rămas zadarnice. Când, cu un an în urmă, a ajuns în fruntea guvernului actual a declarat în expunerea programului guvernului său, că numai până atunci va rămâne la cârmă, până când nu vor fi înlăturate dificultățile momentului. Dificultățile aceste erau pe atunci convenția marocană, bugetul republicii și reforma electorală. Dar înainte de a se fi putut rezolvi reforma electorală a izbucnit războiul balcanic, în urma căruia președintele consiliului ministerial francez a devenit centrul evenimentelor și cari l'au îndemnat la o serie întreagă de acțiuni internaționale între cari inițiativa, până acum urmată de succes, pentru localizarea războiului balcanic și evitarea conflagrației generale europene.

Tot el a fost acela care a incunostiintat guvernul român, că Franța află de îndreptățită participarea României la conferența ambasadurilor din Londra, în chestiile, cari o ating.

Raymond Poincaré s'a născut la 20 August 1860 în Bar-le-Duc, departamentul Mense din Lotaringia. După ce a luat doctoratul în drepturi, a practicat câțiva ani advocatura, a dezvoltat timp îndelungat o întinsă activitate pe cariera ziaristică. A fost numit apoi șef de cabinet în ministerul de agricultură sub Devalle și în etate de 27 de ani, la 1887 a fost ales deputat în departamentul Mense. Cu 33 de ani a fost ministru de instrucție în cabinetul Dupuy, apoi ministru de finanțe și sub Ribot iarăși ministru de instrucție. Sub Savieu a primit pentru a doua oară portofoliul de finanțe, iar în 1903 a fost trimis de departamentul său natal în senat.

El are ferma convingere că Franța „merge spre peire” dacă nu se va introduce un sistem electoral, care să excludă nedreptățile majorității parlamentare și în parlament să fie reprezentate părerea tuturor francezilor, de toate straturile și să se poată valida și părerea minorității. Pentru aceasta a luptat în calitate de prim-ministru și opoziția care i-a făcut-o din cauza aceasta Combes și Clemenceau, de multe ori l'a adus în momente foarte critice dar el s'a menținut.

Raymond Poincaré e distins și ca scriitor și, grație meritelor sale literare face și el parte din cei 40 de nemuritori ai academiei franceze.

Alegerea, între împrejurările date, e pentru Franța — se poate spune — un adevărat noroc. El a fost în tot timpul crizei balcanice un adevărat luptător al menținerii păcii și monarhia noastră poate saluta alegerea lui cu bucurie, deoarece e unul dintre puținii francezi cari a manifestat o loialitate adevărată față de marile interese ale monarhiei austro-ungare când acestea nu de mult, au fost puse în joc în conflictul cu Serbia.

Criză de guvern.

În urma alegerii dlui Poincaré ca președinte al republicii franceze, scaunul președinției consiliului de miniștri a rămas vacant. La început era vorba ca d. Poincaré să primească, și în calitate lui de președinte al Franței, un loc în minister, și anume portofoliul de externe. Astăzi însă aflăm că așa ceva pare absolut imposibil și nici chiar unii dintre adepții dlui Poincaré nu se pot împăca cu gândul acesta. În asemenea împrejurări, d. Poincaré va fi silit să renunțe la portofoliul de externe pe care voia să-l ocupe, cedându-l probabil dlui Leon Bourgeois. Președinția guvernului o va lua valorosul tovarăș de arme al dlui Poincaré, actualul ministru al finanțelor Briand.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Ianuarie 1913.

Pentru răspândirea „Poporului Român”.

Au contribuit pentru răspândirea gratuită a toii „Poporului Român”, mai ales la românii din comunele amenințate prin episcopia de Hațu-dorog următorii domni:

Antoniu Mocioni de Foeni	cor. 250
Petru de Mocioni	„ 250
Gheorghe Pop de Băsești	„ 12
Dr. Teodor Mihail, deputat dietal	„ 12
Dr. Iuliu Maniu, avocat	„ 10
Dr. Victor Bontescu, avocat	„ 10
Virgiliu V. Bontescu	„ 10
Dr. Alexandru Vaida-Voevod, dep. diet.	„ 10
Dr. Nicolae Șerban, deputat dietal	„ 20
Dr. Alex. Morariu, avocat	„ 10
Dr. Vasile Lucacu	„ 5
Dr. Iustin Marșieu, avocat	„ 10
In total:	„ 609

— Luni fiind sârbătoare — S. Ioan Botezătorul — numărul viitor al ziarului nostru va apare Mercuri dimineața.

Dela Românii Macedoneni. Comitetul Aromânilor refugiați în București s'a constituit astfel: St. Ciumetti, inginer, președinte; Dr. Șunda, vice-președinte; Nasi Diamandi, cassier; V. Covata, secretar. Cu ocaziunea ședinței de Mercuri seară, pe lângă mai multe decizii luate relativ la ameliorarea soartei refugiaților, s'a expediat d-lor Iancu Cavaler de Flondor, deputat în dieta Bucovinei, Isopescu-Grecul, deputat în Reichstagul austriac și Dr. Vaida-Voevod deputat în parlamentul ungar următoarea telegramă:

„În numele Aromânilor refugiați în Capitală din cauza sălbătăciilor preținșilor liberatori ai creștinilor otomani, vă mulțămim cu recunoștință atât d-voastre cât și colegilor d-voastre pentru dragostea ce ne-ați arătat ridicând glasul autorizat întru apărarea drepturilor noastre naționale!”

Un gest înălțător. Din București ni se scrie. D. general Hârjeu, ministru de război a primit următoarea petiție:

„Subscrisul Teodor Cudalbu, fost prim-președinte al tribunalului Ilfov, azi administrator al Casei pădurilor, cu multă insistență vă rog a mă primi voluntar în armată în caz de război, cu gradul de simplu soldat. Deși vârsta mea e înaintată, urmând a împlini 50 de ani la 4 Ianuarie 1913, mă bizuesc însă a îndura cu energia tinereței greutatea războiului. Stăruesc a fi primit simplu soldat cu încredințare desăvârșită că eu numai ca soldat în rândurile luptătorilor voi putea aduce întreg prinosul de recunoștință țării mele, când ea apelează la sacrificiul de sânge al copiilor săi.

„Mai rog a se lua act că soldaților, caporalii și sergenții din comuna Chileni (Tutova) cari pierzându-și viața în vre-o luptă, lasă pe urma lor copii cum și acelora cari pentru fapte vitejești în război, dobândesc Steaua României, dăruiesc câte 2 și jum. hectare pământ de cultură din o treime din mica mea răzeșie din Chileni, locul meu natal. Fac acest dar pentru a întări și mai mult legătura de solidaritate cu ei. Rugămintea ce fac nu mă îndoiesc că va fi primită și că mi se va îngădui, ca în momentele grele să-mi îndeplinesc datoria cătră țară și tron.

„Merg cu neclintita nădejde în Dumnezeuul părinților mei că voi putea să-mi revăd țara încununată de izbândă. — T. Cudalbu”.

D. ministru de război a pus următoarea rezoluție pe petiția dlui Cudalbu:

„Se va aduce din parte-mi adânci mulțămiri dlui T. Cudalbu pentru acest frumos și înălțător gest. Intregul său raport se va publica în revista militară pentru a fi adus la cunoștința întregii armate”.

O rugare. Suntem rugați a da loc următoarelor rânduri: Din Budapesta am primit vestea tristă că fiul meu *Aurel Purza*, student medicinist, a dispărut între împrejurări necunoscute până acum. Rog pe on. cetitori ai acestui ziar să binevoiască a mă încunoștința de cumva ar ști ceva despre soarta fiului meu, la adresa: *Florian Purza la inst. „Victoria”, Arad.*

Vești din Beiuș. Ni-se scrie din Beiuș: Reuniunea de cântări „Lira” în seara de Săn-Văsăi a debutat cu două cântări: „Plecarea magilor” și „Morarul” de I. Kiriac. Corul mixt a dovedit că îi stăpân pe frumoase calități artistice.

S'a jucat apoi „Funcționarul dela domeniul”, care a avut un mare succes. Radu Baricanu având calități de actor a scos în evidență prin o interpretare fidelă și joc ireproșabil toată partea comică a farsei. Lui Ghiță Casma i-se poate zice „să plece la teatru, căci numai acolo își va găsi deplină armonie sufletească. Are doar talent și multă înclinare pentru viața de scenă. Dl Traian A. Pinteru a redat de minune tipul burghezului, care s'ar acua și el, — N. Dănilă a interpretat corect tipul funcționarului cu toate slăbiciunile lui. Corect și plăcut au jucat M. Sora și P. Teohar.

Dșoarele Ștefănică și Ardelean au fost neîntrecute în rolul funcționăreselor, cu toate strengăriile lor nevinovate. Dșoara Flora Crișan a jucat cu mult temperament pe malahagioaica cochetă. Dșoara Irina Ciurdariu a fost cât se poate de naturală, trădând multă gingășie prin felul ei de a vorbi, producând atâta armonie în casa ursuzului Cocârțau. Dșoara Bibiana Nyes a fost o apariție simpatice și jocul ei a plăcut, iar dșoara Irina Ciorteș a achitat pe deplin.

Dar hotărât trupa noastră de diletanți a raportat un succes, la care nu ne așteptam, deși era de prevăzut, căci a lucrat acolo mâna unui suflet gingaș de femeie, dna Viora din Bihor, gingașă în mers, gingașă în vorbă și în toată înfățișarea ei, nu putea să nu dea dovadă de cele mai gingașe gusturi artistice în felul cum a aranjat întreaga producțiune teatrală.

Damele din Beiuș desvoaltă activitate febrilă pentru îngrijirea unei trupe de teatru.

Li-se cuvine tot respectul.

Senin.

Post de medic vacant. Primim spre publicare următorul concurs: Pentru ocuparea postului de medic cercual din *Poiana* (Polyána), cercul Mercurea (Szerdahely), comitatul Sibiu (Szeben), prin această publică concurs. De cercul acesta cu sediul în Poiana, se țin comunele Poiana, Röd și Jina. Reflectanții la acest post împreună cu emolumentele stabilite în art. de lege XXXVIII din 1908, snut rugați ca petițiunile instruite cu documentele prescise de către acest art. de lege, dovedind calificațiunea și serviciul de până acum, să le înainteze subscrisului până în ziua de 13 Februarie n. a. e. la orele 12 a. m. Cu provocare la p. 2 din §-ul 7 al art. de lege XXXVIII din 1908 li se atrage atențiunea reflectanților asupra faptului, că majoritatea populației cercului sanitar al Poianei vorbește limba românească. *Mercurea* (Szerdahely), 8 Ianuarie n. 1913. *Dr. Bruckner*, prim-pretore cercual.

Păcate mărunte. Ne scrie din Toracul-mare un român „gazdă” că el dimpreună cu ceilalți săteni n'au știut că preotul lor știe să țină vreo predică. Și că s'au înșelat amar căci partidul muncii ținând o adunare în cercul Begaszentgyörgy la acea adunare au luat parte și preoți români și norod mult românesc. S'au ținut cuvântări strașnice în onoarea guvernamentalilor, s'a înfierat fruntea cinstită a reprezentanților naționalității, iar norodul neînțelegător de limba ungurească a cerut explicații în românește, preotul Toracului mare a fost gata să le dea cu adâncă evlavie. De atunci norodul To-

racului Mare moare de jaluzie cum de n'a știut până acum că preotul lui poate ținea și cuvântări dacă vrea...

Nou avocat român. Aflăm că d. Dr. Ambrosiu Ilie a dat ieri cu deplin succes examenul de liberă practică advocația, în fața comisiei din Târgul-Mureșului. Felicitațiile noastre.

Pentru gimnaziul din Brad. D. Ioan Bincliciu din Pancota a daruit 25 cor. pentru gimnaziul din Brad în amintirea fie jertatei d-saie soții nasc. Dascăl.

În amintirea iubiților răposați. Ilustra dnă Emilia Dr. Rațiu, în amintirea preaiubitului și în veci neuitatei sale fiice Dorina, a contribuit cu cor. 8 la darurile de Crăciun, împărțite de Reuniunea meseriașilor sibiieni, iar nepoata Marioara Perța (Făgăraș) 2 cor. La darurile de Crăciun au mai daruit: elevele școlii civile a „Asociațiunii”: Vir. Murășanu, Lili Mezin, Const. Popescu, câte 1 cor.; Ana Lucreția Popovici, 80 bani; Despina, Georgeta Bercian, Viorica Căpitănescu, Eleonora Popovici, Par. Corbu, Miha Popovici, Emilia Antal, Lili Moșoiu, Vet. Pop, Alma Varga, Mar. Condeescu, Veturia Popa, câte 50 bani, Vasilica H. 77 bani, Moța 36 bani, Sărăroi R. 27 bani, Eug. Rusu, 20 bani, C. Vlad 15 bani. În total 11 cor.; d-șoara Teodora Antonescu, bluze, jachete etc.; d-șoara Ecaterina Pitiș, 20 broșure; Ermil Bercia, gulere, cravate, mangete, mănuși etc. Moravetz, argintar și G. Baciu, măsar, câte 2 cor. Alexandru Deac urloer 4 cor.; Mih. Ganea, par. (Veneția inf.) și Nic. Joandrea, propr. câte 1 cor. St. Moga, P. Moga, Meinh, Uhl, Keil, Dorostenstein, Gantner etc. mai multe zeci de pânșoare și cozonaci. Pentru prinos aduce calde mulțămite în numele Reuniunii sodaliilor români sibiieni: Vic. Tordășianu, prezident.

Îngrijirile aviațiunii militare românești. Din București primim știrea, că în zilele de 6 și 7 Ianuarie v. un comitet de doamne și d-șoare, patronat de dna Alexandrina N. Filipescu va face în București vânzarea unor insignii ale aviațiunii militare, pentru fondul ligei naționale aeriene. Aceste insignie în forme de agrafe și ace, din metal argintat reprezintă câte unul din aeroplanele adoptate la noi și se vând pe preț minim de 20 bani una. Executate înadins de niște adevărate giuvaeruri, iar niște adevărate giuvaeruri, cu cari bucureștenii se vor putea mândri purtându-le pe piept sub bubuitul tunurilor dela parada Bobotezei. Patrioatele vânzătoare ale insignelor aviațiunii militare, vor fi însoțite în oraș de către un ofițer din trupele garnizoanei. Semnalul vânzării îl va da aparițiunea pe oraș a fintelor tricolore ale aeroplanului condus de bravul nostru aviator, locotenentul Capșa, căruia se și datorește această frumoasă și patriotică idee.

La legatul Matei Mocanu pentru ajutorarea copiilor săraci din Cernatul-Săcelelor, aplicați la meserii, al fondului episcopului Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași, doamna Ana Mateiu Mocanu a binevoit a dărui întru vecinica memorie a neuitatei sale mame Maria G. Munteanu, 100 cor. La acelaș legat au mai dărui: Popovici Mondoc, inv. (Sebeșul sup.) și Moise Opriș, prez. Insoț. Raiffeisen (Armeni) câte 40 bani, Augustin Vulpea, sodal cojocar, Ioan Săsărman sodal pant., Traian Vulpea sod. cojocar câte 20 bani; Ioan Petrașcu croitor soția sa Elisaveta și copiii lor Sever și Minerva 80 bani, și Vic. Tordășianu 40 bani.

Iarnă grea în Anglia. În Anglia de miază-noapte, de câteva zile sunt crivățe și zăpezi cum nu s'au mai pomenit de ani îndelungați. Din toate părțile Angliei vin știri despre trenuri întronite. Mai rău a fost lovit orașul New Castel. Linile telefonice și telegrafice cu acest o-

raș sunt întrerupte și toate lucrările fabricelor cum și circulația tramvaelor a trebuit oprită din cauza frigului. În apropierea orașului au fost găsiți mai mulți oameni înghețați.

Tăcerea capului cu orice preț! Claude Bernet, acuzat de omor, este condamnat la moarte de curtea cu juri din Chalons-sur-Saone. Avocatul său, Durnet, o ia în gât, face recurs în grație la prezidentul republicii, căruia îi cere audiență ca să dovedească asprimea juraților. Poate că s'o fi convins de lucrul acesta; poate că a vrut să fie mărimos în ajunul retragerii dela prezidenția republicii, destul că d. Fallières i-a comutat pedeapsa capitală în ocna pe viață. Care nu fu însă mirarea tuturor, în cap cu procurorul, când la auzul fericitei știri, Bernet se repezi la ei, înjurându-i și gata să le dea în cap. Toate explicațiile fură zadarnice. El protestă contra actului prezidențial și continuă și azi a opina că mai bine era dus la eșafod. Chestie de gust.

Anul minunilor pentru Bulgaria. Oficiosul „Mir” din Sofia publică un articol de fond al primului-ministru Gheșoff, care face un bilanț al anului 1912. Primul ministru bulgar spune că acest an a fost pentru Bulgaria anul minunilor, căci numai așa pot fi privite: realizarea alianței balcanice, declararea războiului contra Turciei și victoriile strălucite ale armatelor aliate. Anului 1913, spune primul ministru Gheșoff, îi rămâne să desăvârșească încă o minune, adică realizarea vechiului ideal național: crearea Bulgariei mari.

Teatru și petrecere în Ciucea. În presara Anului nou tirerimea din Ciucea a dat o reprezentanție teatrală urmată de joc, care a răușit pe deplin, mulțămind toate așteptările. S'au jucat piesele „Dragoste încurcată” și „Țiganul cătană”, din partea câtorva tineri însuflețiți, conduși de harnicul învățător Ioan Perișor. — S'a realizat un frumos venit pe seama sf. bisericici și a școlii.

x **Din esența mea se poate pregăti o economisire de 200% ieftin** acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. **Esență pentru 1 litru 50 fileri.** Rachiu alaiș, Anisette, Piersică, Bendictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de Jamaica 32 fileri.** **Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojdii și trebere 20 fileri.** **1 litru spirt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil.** **Părul cărunț și mustața cărună se opresc bine cu vopseaua „IDEAL”** pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la **Fekete Mihály**, droguerie la „Inger” în Murăș-Osorheiu (Marosvásárhely). (Fe 424)

x **Nadler és Dr. Schönfeld** fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta* VIII. Prater 9. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite on de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x **Schimbare de local.** Aduc la cunoștința on. public, că prăvălia mea din bulev. Andrassy nr. 15 am mutat-o în acelaș bulevard nr. 16, unde on. public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, prăvălie de perli, articlii de toaletă, parfumuri, articlii pentru barbieri și întreprindere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praf. Telefon 505 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. He. 608

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului „Picklin” publicat azi.

Telegramă dela Gambrinus! BUDAP STA, bulev. Erzsébet nr. 27
CEL MAI MARE ȘI MAI FRUMOS RESTAURANT din Ungaria.
 În fiecare zi de sărbătoare și Duminecă dimineața prânzilor și muzică militară.

Zilnic după amiază oje și concert de orhestră.
 Seara concert simfonie dat de orhestra militară.
 Bere „Részvény”. Prețuri moderate!
 Proprietar:
Oláh Gyárfás Mihály

x **Cafea prăjită, tea rom, să cumpărați numai dela Prezter, Budapesta, str. Kecskeméti, Nr. 8.** 628.

x Domnul **Dr. Palóc**, medic specialist în Budapesta s'a întors din călătoria sa în străinătate și și-a început iarăș ordinațiunile (IV. Muzeum Ring 13).

x De voiți un bun medicament de casă contra reumei, durerilor de dinți etc. și un bun desinfectant al pielii (după ras, contra mătreței) întrebuințați spiritul de vin „Optimus” preparat de farmacistul Mr. Lt. Virgil Albescu Gurahont (Honzó). Depozite: Arad, farmacia Földes; Brad, Cutean; Timișoara, Lutye I. și Friker P. Gyárváros; Criștior, Matca; Deva, Balog; Boita, Ballass și Eisler etc. etc.

CRONICA SOCIALA

Petrecheri.

Concert și teatru în Lipova. Reuniunea de cântări „Doina” din Lipova, sub conducerea dir. Iuliu Putici, aranjază Duminică în 6(19) Ian. 1913 (în ziua de Botez), concert cu reprezentațiune teatrală urmată de dans, în sala mare a hotelului „Regele Ungariei” din Lipova. Venitul se va folosi pentru fondul „Binei teatrale” conform unui decs. Din venitul curat 10 proc. se donează fondului ziariștilor.

Programul: 1. Motto de I. Vidt; 2. a) În natură de I. Costescu, b) Puișorul de I. Costescu. 3. a) Pribeagul de Flechtenmacher, b) Sereadă de Marschner (De ce ești depărtată). 4. a) Ce zice Dumnezeu poezie de Th. D. Speranță, declamată de dl. Cornel Hodăgiu. b) Rugămintea din urmă poezie de G. Coșbuc, predată de dl. Eugen Isfănescu. c) Moș Martin de I. Grozescu, declamată de dl. Constantin Dehelean. 5. Sticla din urmă, comedie cu cântece, loc. de Inv. Iuliu Putici. 6. Cinel-cinel, comedie cu cântece într'un act.

Serată literară în Cacova. Societatea de lectură din Cacova (Caraș-Severin) aranjază o serată literară împreună cu joc, care va avea loc în 6(19) Ianuarie 1913 în localitățile institutului „Plugarul” cu următorul program:

1. Rolul femeii în societățile omenești, conferință de dl. avocat dr. Nicolae Biraescu. 2. Șoldan Viteazul, cântecel comic de V. Alexandri, predat de membrul I. Toader. 3. Tăt paure-i mai bine, poezie de dr. G. Gârda, declamată de un elev. 4. Numele tău, cor bărbătesc de G. Porumbescu, cântat de membrii societății de lectură. 5. Creștinismul la români, disertație de dl. Traian Biraescu. 6. Ioan Păpușoiul, vodevil de V. Alexandri, predată de membrii M. Bili și Pau Miu. Inceputul la orele 8 seara. După executarea programului urmează joc până în zori.

Teatru și concert în Elisabetin. Reuniunea română de cântări din Elisabetinul Timișorii aranjază cu concursul nou înființatei orchestre Duminică în 19 Ianuarie st. n. 1913 (ziua Sf. Botez) în localitatea Caffé Erzsébet (Novotny) sub conducerea dlui dirigent Gheorghe Ioanovicu, concert împreună cu declamațiuni, reprezentațiune teatrală și urmat de dans. Venitul este destinat parte pentru augmentarea fondului cultural bisericesc, parte pentru fondul Reuniunii. Se va executa următorul program:

Moto, de C. Savu. 1. Negruția, cor mixt de I. Vidu cu solo de tenor și sopran. 2. El-Zorab, poezie de G. Coșbuc, declamată de dl. Liviu Selegianu. 3. De ce am rămas flăcău bătrân, monolog de Anton Pan, predat de dl. Ioan Mărtin. 4. a) Auzi valea, b) Păc păc păc, de I. Vidu. 5. Slugă la doi stăpâni, comedie în două acte de Z. Bărsan.

Tinerimea română din Somcuta-mare și jur aranjază petrecere cu joc în sala hotelului Central, la 30 Ianuarie 1913 n. cu ocaziunea constituirii comitetului cercual al desp. Chior al Aștrei. Venitul e destinat pentru scop cultural.

Corul bisericii gr. or. român din Jena aranjază concertul împreună cu teatru Duminică în 6(19) Ianuarie 1913 sub conducerea dlui Romulus Ioanovicu inv., în sala ospătării dlui Ștefan Murășan din Gavoșdia. Venitul e destinat pentru scopuri filantropice. Programul se va distribui seara la cassă.

Teatru și petrecere în Poieni. Curatorul bisericii gr. cat. din Poieni (cott. Cluj) invită cu drag la producțiunea teatrală urmată de joc ce se va aranja cu concursul tinerimei din loc în sala școlii confesionale, Luni în 20 Ianuarie (a doua zi de Bobotează). Se vor juca piesele: Așa a fost să fie, și Nunta țiganului — iar după teatru va urma petrecere cu joc până în zori. Inceputul la orele 4 p. m. Taxa de intrare de persoană 50 fileri, de familie 1 cor. Venitul curat este destinat întreg în favorul bisericii și școlii. Invitări speciale nu se fac, oaspeții de oriunde sunt bineveniți.

Convocare. În conformitate cu paragraful 13 din statute convocăm prin aceasta adunarea generală ordinară a „Reuniunii de înmormântare din districtul protopopesc român gr. cat. al Sibiuului” pe ziua de Duminică în 26 Ianuarie st. n. a. c. la 11 oare a. m. în localul școlii populare gr. cat. din loc (Brückengasse Nr. 7.) cu următoarea ordine de zi: 1. Înainte adunării generale îi va premerge ținerea ședinței conziliului de direcțiune. 2. Raportul conziliului de direcțiune pentru anul 1912. 3. Cenzurarea rațiociniului pentru 1912 și darea absoluturului.

Dacă membrii reuniunii la termenul indicat mai sus nu se vor întruni în numărul prevăzut în statute, adunarea generală se va ține negreșit Duminică în 2 Februarie st. n. a. c. la aceeași oră și în aceeași localitate cu membrii prezenți. — Sibiu în 15 Ianuarie 1913. — *Iuliu Barodosy*, director, *P. Simonetti* secretar.

ECONOMIE.

Bonuri de tesaur. Ministrul austriac de finanțe a vândut Casei Khun, Loeb et Comp. din New-York bonuri de tesaur în valoare de 125 milioane coroane, pe cursul de 97%, cu dobândă de 4½%. Rescumpărarea se va face peste 1½ sau 2 ani, câte jumătate în fiecare an. Pentru acuma, contravaloarea se va rambursa Băncii Austro-Ungare în aur și trate aur.

În același timp, ministrul ungar de finanțe emite și el bonuri în valoare de 125 milioane coroane, tot pe cursul 97% și cu dobândă de 4½%. Restituirea se va face pe cursul de alpari, în timp de cel mult doi ani, adică până la 1 Ianuarie 1915.

Din acest contingent, 40 milioane vor fi preluate de grupa Potschild, la care aparțin: „Disconto gesellschaft, Deutsche Bank, Mendelsohn et Co. și S. Bleichröder din Berlin. Contravaloarea se va remite iarăș Băncii Austro-Ungare în aur și trate aur (probabil germane.)

În acest mod, rezerva de aur a Băncii Austro-Ungare se va întări cu vr'o 150 milioane coroane, prin ceea ce scurgerile de până acuma nu numai se vor compensa, ci vor fi întrecute. Limita emisiunii de bilete va crește cu vr'o 400 milioane coroane, producând o ușurare simțitoare în piața financiară din monarhie, căci în zilele grele de acuma, Banca de emisiune a rămas unicul isvor de bani. În același timp va câștiga și politica de devise a Băncii un puternic sprijin în frumosul contingent de cambii străine.

Adevărat, că transacțiile din partea celor două ministere s'au făcut în condiții foarte grele. Considerând modul, cum aceste împrumuturi se amortisează, guvernele ambelor țări trebuie să plătească o dobândă de cel puțin 6½%. Dar momentele grele, în cari se află monarhia, justifică deplin condițiile apăsătoare. (—)

Bibliografie.

A apărut „**Almanahul scriitorilor români**”, anul II, 1913 în editura institutului de arte grafice „Flacăra”, București, Strada Câmpineanu 40. Cuprinsul de artă bogat și variat, admirabilele ilustrațiuni și portrete necesitează ca orice intelectual înțelegător să nu se lipsească de acest almanah, al doilea al societății scriitorilor români.

În același inttitut de arte grafice a apărut **Mărturisiri**, un volum de nuvele ale dnei Natalia Negru. Prețul 2 lei.

Școala, organul Asociației corpului didactic român din Bucovina, apare lunar. Abonamente anuale de câte 6 cor. să se trimită pe adresa dlui Gheorghe Tofan, Cernăuți. Strada Reședinței nr. 2. Sumarul: Anastasiu Dugan; Grigorie Alexandrescu, Emilia Popescu; Centenarul lui Eudoxiu Hormuzachi, Silvia Medvigghi; Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei (1886—1911), gt.: Cronică. Cărți.

Revista Asociației generale a învățătorilor din România, anul XIII, Nr. 6 și 7. Apare lunar. Cuprinsul: Redacția: Spiru Haret. I. G. Dumitrașcu: O perioadă culturală. Mir.: Înfrâuriri culturale între România și Bulgaria. D. N. Popescu: Educația morală. Ș. Popa Zamfirescu: Rolul educativ al școlii. I. G. Bratu: Măsura gradului de învățământ. C. Diaconescu Moldov.: Punctualitatea. D. Bujilă: Controlul învățământului primar. I. D.: Orariul pe jumătăți de oră. St. Șoiculescu: Critica didactică. T. C. Ionescu-Pășcari. De pe câmpul Cooperăției. N. Teodorescu: Constatări și cereri drepte. N. Stoiescu: Un răspuns colegilor din comitet. Pr. N. Aramă: Școlile medii și numirea corpului didactic. Manlius Carabieusis: Din ciocoismele grele de vindecat. Știri, fapte, cronici școlare, carnetul administrației. Zarnești-Buzău, abonament anual 5 lei.

POȘTA REDACȚIEI.

Senin. Regretăm, că din lipsă de spațiu am fost nevoiți să dăm de data asta numai rezumarea corespondenței. Trebuie să facem o strânică economie cu coloanele.

A. C. Paris. Articolul lui Charles Petit îl dăm numai în rezumare, fiindcă conține și note cari într'un ziar de sub stăpânirea ungurească nu pot să apară. Regretăm frumosul articol.

Dlul Ur. P. Nădlac. Așa o revistă cum cauți d-ta, e „Săptămâna politică și culturală”, București, Strada Regală nr. 1. Abonamentul la an 16 lei.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Dr. Aug. Mircea, Erdöd. Am primit 7 cor. ca abonament până la 31 Martie 1913.

Ioan Oncu, Tomesd. Am primit 10 cor. în abonament.

Ioanichie Neagoe, Petre. Am primit 14 cor. ca abonament până la 30 Iunie 1913.

Vasile Beleş, Chitighaz. Am primit 14 cor. ca abonament până la 30 Iunie 1913.

Ioan Cărcu, Beclean. Am primit 14 cor. ca abonament până la 30 Iunie 1913.

Gregoriu Denghel, Sibiu. Am primit 14 cor. în abonament pe 1913.

Iulian Lucața, Szt. Andras. Am primit 14 cor. ca abonament până la 30 Iunie 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

În atențiunea celor ce cumpără bijuterii.

Zirner Testvérek urmeșul LISZT HUGÓ.
Budapesta, strada Váci nrul 2

Considerând împrejurările actuale, toate obiectele de aur, bijuteriile și briliantele oflătoare în magazinul meu le pun la vânzare cu prețurile cele mai scăzute. Rog să priviți vitrina mea, unde pe fiecare obiect se oflă însemnat și prețul scăzut.

Rog să fii atenți la firma! . . . Fond. în a. 1854.
E 656

Noutăți literare.

— Editura „Librăriei Naționale S. Bornemisa. — „Librăria Națională” S. Bornemisa a început, pe lângă mari jertfe materiale, să publice o serie de scrieri alese, menite a pătrunde în casele românești ca aveau cărți sănătoase și de-o incontestabilă valoare literară. Din aceste scrieri, pe cari le recomandăm cu toată dragostea publicului românesc, până acum au apărut următoarele:

1. **Ioan Agârbiceanu: Schițe și povestiri. Prețul cor. 2.—.** Acesta e cel mai nou și cel mai ales volum al puternicului prozator ardelean, care a împodobit până acum cu atâtea volume de valoare literatură noastră. Domnul Ion Agârbiceanu e de altcum în destul de cunoscut publicului nostru, ca să mai fie nevoie să atragem deosebit luarea aminte a publicului asupra oricărei cărți a sa. E azi cel mai cetit scriitor ardelean atât în România cât și în Ardeal, căruia i-a succedat în urma marelui său talent să fie pretutindeni recunoscut și apreciat. Volumul „Schițe și povestiri”, care are peste 300 de pagini, mai are însă o mare calitate: e cel dintâiu volum al autorului, în care s'a publicat cele mai succese piese literare, alese de însuși autorul. O parte din bucățile din volum sunt aproape absolut necunoscute publicului nostru, fiind ele publicate pentru prima oară în „Viața Românească”, care e oprită a trece granița țării noastre.

2. **Liviu Rebreanu: Frământări. Prețul cor. 1.50.** Autorul acestui volum e un talentat scriitor din generația mai nouă, de origine din Ardeal, care a trecut în România, publicând scrierile sale mai ales în „Viața Românească” și în alte reviste de seamă de dincolo. E mult apreciat mai ales în urma talentului său, care-l ajută să aștearnă pe hârtie stări sufletști grele și să dea personajelor întotdeauna o culoare bogată și nimerită. Subiectele și le alege mai ales din stratul de jos al societății și aduce înaintea noastră tipuri dela țară, figuri mărunte din viața orașelor: pe „golani”, în cari condeul lui subtil află întotdeauna ceva de poetizat și de zugrăvit. Volumul „Frământări”, e cel dintâi volum al autorului, pe care „Librăria Națională” S. Bornemisa l-a editat cu toată nădejdea, că publicul nostru va ști să aprecieze și să încurajeze pe un talentat scriitor tânăr, așa după cum o fac acestea și alte popoare culte din Apus.

3. **Victor Eftimiu: Poemele Singurătății. Prețul 2 coroane.** Autorul netrecutei piese „Înșiră-te mărgărite” ne dă sub titlul acesta un elegant volum de poezii, scrise într-o formă din cele mai succese și într-o limbă ușoară, cum dela Vasile Alexandri încoace nu s'a prea scris. În lirismul dulce alui Victor Eftimiu se îmbracă într-o aleasă haină literară cele mai subtile sentimente, cari au o notă proprie: duioșia subtilă și o formă poetică din cele mai sonore. Astăzi Victor Eftimiu e unul dintre puținii scriitori fericiți, ale căruia scrieri sunt, mai ales în România, cele mai gustate și mai cu drag cetite. Pentru noi e o mândrie, că autorul activitatea literară și-a început-o la noi în Ardeal, sub mâna conducătoare a lui Octavian Goga, în „Țara Noastră”.

4. **Alexandru Ciura: Amintiri. Prețul cor. 1.60.** Cel mai gingaș prozator al nostru din Ardeal, ne dă în volumul acesta un șir întreg din dulcele și duioasele sale amintiri din copilărie, despre oameni și locuri din țara moților. Scrise într-o limbă aleasă și plină de poezie, ele procură în clipe de repaos cele mai plăcute

momente sufletului, care scut în adevăr plăcere și distrație în cărți. Volumul dlui Alexandru Ciura la apariție a fost salutat de „Viața Românească”, și de toate revistele, cari s'au ocupat de el, cu cele mai călduroase vorbe, ca cea mai de seamă noutate literară.

5. **„Almanahul scriitorilor dela noi”. Prețul cor. 1.60.** Această carte în felul ei e o mică istorie literară a tuturor scriitorilor ardeleni azi în viață. Cuprinde fotografia, biografia și datele bibliografice alor 46 de scriitori născuți în Ardeal și o bucată literară inedită de-a fiecareia din acești scriitori. Ca o ilustrare a întregii noastre vieți literare, la urmă dă în faximil capul tuturor ziarelor și revistelor românești dela noi, și pe scurt istoricul acestora dela înființare, relevând la foile politice și pedepsele ce-au avut să le îndure acestea pentru lupta lor pe terenul politicii naționale.

6. **Ermil Borcea: Versuri flusturate. Prețul 60 bani.** Domnul Ermil Borcea e azi singurul nostru umorist de seamă care ca redactor al revistei umoristice „Bobârnacii”, dă de vezi de un talent umoristic plin de vervă. Volumul „Versuri flusturate” are pagini umoristice pline de spirit, cari îți procură adevărată plăcere citindu-le.

7. **„Cele mai frumoase”. Prețul 60 bani.** E un drăgălaș volum de poezii populare aranjat cu multă îngrijire, care merită să stea pe masa oricărui inteligent, care află farmec în versurile dulci și fermecătoare ale poporului nostru. Poeziile sunt împărțite după felul lor de-a fi: de dor, de dragoste, de jale, de bătaie de joc, cătănești, blăstămuri etc.

— Tot în editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa au mai apărut două tablouri naționale în color, cari reprezintă scene din istoria neamului nostru. Acestea sunt:

1. **„Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia la 1599”,** în mărime de 47x59 cm., reproducere după tabloul original care fusese pe vremuri în posesiunea unui episcop gr. cat. Tabloul reprezintă scena, când marele voevod Mihai Viteazul însoțit de generali și de ostași, intră pe poarta din dos a cetății Bălgradului. În poartă îl așteaptă episcopul romano-catolic, în odăjdii de sărbătoare, salutându-l ca pe noul stăpân al Ardealului. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

2. **„Capul revoluției țărănești din 1784”: Horia, Cloșca, Crișan.** Tabloul dă fotografiile în color ale eroilor noștri din această revoluție, reproduce după fotografia 45x65 cm. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

— „Librăria Națională” S. Bornemisa roagă pe onoratul public românesc să binevoiască a o sprijini în ținta ce-o urmărește, comandând aceste scrieri alese și tablouri naționale. Comandele să se adreseze la oricare librărie, ori direct la „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

— Pentru porto să se trimită 10—20 bani de-o carte.
Li 562

Vând

un taur sot „Pinzgau”, de un an și 10 luni precum și mai multe vagoane de cucuruz. — Cumpăr grâu de primăvară.

Doritorii să se adrese la:

Ioan Hălmăgian
Arad, str. Zrinyi nr. 1.

Magazin mare de brânză de munte în burduf!

Am onoare a recomanda brânză de burduf din munții Sibiului cu prețurile cele mai favorabile în cantitate mare și mică, brânză pentru muncitori în beșică și șteanduri.

Vinuri de cele mai aromatice și bune (din Ardeal, de Ighiu și Țelna).

Prețurent la dorință trimet franko.

Cu stimă:

Nicolae Opresan, comerciant.
Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). O 755—5

Atențiune.

Se caută un român cu cunoștințe de tipografie și librărie, care ar putea cumpăra s'au arănda o librărie imbinată cu tipografie, legătorie și papetarie modern aranjată și bine introdusă într'un oraș românesc. Capital necesar 10.000 cor. Informațiuni la directorul tipografiei dl **Dimitrie Bucevschi** și la proprietarul **M. Klinghoffer**, în Gura-Humorului Bucovina. (Po 688)

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7. (Di 226—41).

ANUNȚ.

O văduvă inteligentă, în etate de 32 de ani, se recomandă de

econoamă

unui văduv preot, învățător sau proprietar. Adresa la administrație.

Manuale folosite și noi

pentru toate instituturile de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

OMEGA

sunt cele mai bune și mai precise oroloage.

Se capătă la toți ceasornicarii mai de seamă. (Du345—12)

Rog sprijinul on. public român.

Cu apropierea sărbătorilor, am onoare a recomanda onoratului public român

Prăvălia mea de ghete, pălării, albituri

precum și totfelul de obiecte pentru modă.

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 4.

(vis-à-vis de Librăria diecezană).

Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA

singurul comerciant român de modă pentru bărbați. (Pi 340—52)

Să sprijinim comerțul român

GHEORGHE MARITA

croitor pentru haine de bărbați și uniforme.

Ma 636)

Magazin de pânuri din patrie și străinătate.

ARAD, strada Weitzer János, numărul 19.

Aduc la cunoștință on. public român din Arad și din provincie precum și onor. tineri teologi și pedagogi, că cu datul de 15 Decembrie n. îmi voi strămuta atelierul de croitorie din strada Kossuth în strada Weitzer János nr. 19.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

Este trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi o bătaoară la ochi multimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acești stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui omenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuna însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țeve, bătăca, nervi și șira spinării, începăturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceoace privește cura, depărtarea nu este pedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminică până la 12 ore a. m. și până la 5 ore p. m.)

Tratament și cu Ivar Ehrlich 606.
Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :

[No 5-] Fondat la 1840.

•• Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ••

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 percente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să s'clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția m lenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre făcerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre făcerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

Szénásy Hoffmann és Társa

magazin de mătăsării

Budapesta, strada Bécsi nr. 4,

aduce la cunoștința on. public, că în anul acesta a deschis un mare târg de Crăciun.

Oferim următoarele cadouri de Crăciun:

mătasă-erep veritabilă de Japonia 70 cm. lățime, prețul — cor, 1.90
mătasă-ajour veritabilă de China, — — — — — „ 1.90.

Toate charmeusele și mătăsuri e se vând cu prețuri foarte scăzute.

Mătasă fulard pentru haine dela cor. 1.30. — Düchess în culori dela cor. 1.70.

Mari cantități de rămășițe de mătasă cu prețuri foarte scăzute. :: Mostre se trimet franco.

Szénásy Hoffmann és Társa, numai în strada Bécsi numărul 4.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrassy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa primă ca: **cuțite de buzunar, bri-ciuri de ras, foar-feci de oțel, instru-mente chirurgice, tacâmuri, unelte de gră-dină, bantage; legături la curarea mor-burilor se efeptuiește prin oameni experți. Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efeptuiesc garanție de oameni experți.**

Te 65-30

(E 382-12)

SANATORUL JÁNOS: obstetrică :
și gynecologie

o o o

Profesor: Dr. BÄCKER
JOZSEF. — Medic-șef:
Dr. TOTH GEDEON.**BUDAPEST, Városmajor-utca.****Asortiment bogat!**Aparate de fotografiat, mașini reflectoare
înmăritoare (E 644-10)**WANAUS JÓZSEF**articii de fotografiat și magazin de
articii chimici. BUDAPESTA, IV. str.,
Sütő, nr. 6. Colțul străzii Deák-Ferencz.

Plăci și hârtii pentru fotografie.

Material totdeauna proaspăt!!

Catalog de prețuri gratis și franco.

Telefon 8-67.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBANZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare în cunoștință pe on. public, că

in branșa arhitectonicăexecut tot felul de întreprinderi, transformări
de zidiri vechi, repararea de biserici române
și școli, precum și zidirea lor.Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
cât se poate de moderate. Comande primese
atât în loc cât și în provincie. Rugând sprijinul
on. public român sămnez

Cu stimă

(Co 105-50)

Teodor Cioban.

Sa 116-2803

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”

[Se 71-]

Salon de haine bărbătești**J. Schneider, Sibiu**Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyzeben)**Sanatorul - Liget**

a lui Dr. JAKAB

BUDAPESTA, VI., Nagy János-u. 47.
(Városliget).Loc de vindecare diag-nostic pen-
tru diabeti, pentru suferinzi de
rinichi, stomac și intestine. Secții
pentru boale de nervi și inte-
stine, cure de îngrașare și slabire.Cea mai modernă hidroterapie, inhalator, ra-
diomemanător, sistem Zander și gimnastică
suavează. Prospește se trimit.

TELEFON: 106-00.

(E 450-13)

Înștiințare. Aduc la cunoștința on. public, că am
repășit dela firma Verbos A. și FII, unde am
servit 32 de ani ca conducător și tapețier, am
deschis în strada Magyar nr. 23**un atelier modern de tapețierie.**Intrând în relațiuni de afaceri cu măsarul
Sigmund Perényi sunt în plăcuta pozițiune
de a executa cele mai fine lucrări de măsurie
și tapețierie.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public:

Laurențiu Édi și Sigmund Perényi.
Stabilimentul de mobile. strada Magyar nr. 23.
(E 619)**Asortiment
colosal**mașini de cusut,
fonografe, biciclete
și plăci pe lângă

plătiri în rate favorabile!

ATELIER DE REPARATURI!

KELEMEN SAMU

Seghedin (Szeged) str. Oroszlán.

Atelier special pentru repararea mașinilor
de scris.Catalog de prețuri gratis și franco.
(Co 544-10)**LAPIDES M.** Telefon
88-47fabrică de mobile artistice și
lucrări de măsurit, cu putere
motică, întreprindere mo-
dernă pentru mobilarea locuin-
țelor. — Budapesta. VII., str.
Rózsa, nr. 72. (Casă proprie).

E 681

Execută și ține în depozit —
în săli speciale — numai**mobile artistice și
elegante.**Fond. în a.
1883.**Mare târg de Crăciun
în magazinul****Kunz József és T-sa****Budapesta,**

V., colțul străzilor Deák-Ferencz și Bécsi.

Prețuri excepționale de Crăciun:

Pânză de bumbac, un val 23 m. — 14-
Cămașă „Record” pentru femei, din
șifon bun — — — — — 2-
Butaloni „Record” pentru femei, din
șifon bun — — — — — 2-
Halat „Record” pentru femei, din
șifon bun — — — — — 2-
Halat pentru bărbați, — — — — — 30-
Cravată modernă — — — — — 1-
Flanel tenis, cu ață vărgat, 1 m. — — — — — 48
Urs polar cu cap, imitație — — — — — 80-
Ciorapi p. femei, 6 părechi de culoare
cenușie — — — — — 8-30
Ciorapi p. femei 6 păr., cu ajour negru — — — — — 4-95
Fugar velvet, rămășițe, 1 m. dela 4 — — — — — în sus
Fugar tapestry, „ „ „ „ „ 3- „ „ „
Covoare olandeze sau de ață 1 m. „ — — — — — 70 „ „
Talia de dantelă — — — — — 3- „ „

Orice rămășițe se vinde cu prețuri foarte ieftine.
(E 657)

Nu e reclamă — ci realitate,
căci fiecare lucrează în interesul propriu,
dacă orice trebuințe, și anume:

haine pentru femei, bărbați, băeți, fetițe, și pentru copii, talii, juupoane, halaturi și costume pentru dame le cumpără dela

Magazinul Grünberger

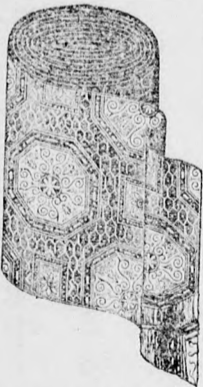
Asortiment și prețuri fără concurență!

Cel mai bogat magazin de mărfuri de lână.

SIBIU — NAGYSZEBEN strada Cisnădiei Palatul comandantului de corp.
Filială în TIMIȘOARA (Temesvár) str. Principală (Fő-utca) vis-à-vis de farmacia IAHNER.
Gu 389—20

Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două colori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

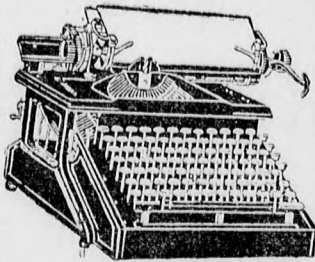
Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herczeg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Luerări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografie se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și toffelul de rechizite dactilografie fabricații americane-ingleze, cu prețurile cele mai convenabile.

In despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și toffelul de covoare cu prețuri foarte scăzute.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public, că am deschis în Arad, str. Deák-Ferencz nr. 39, vis-à-vis de hotelul „Vadászkürt.”

UN SALON MODERN DE FRIZERIE

corespunzător tuturor cerințelor moderne și igienice. Atrag binevoitoarea atențiune a On. public asupra faptului, că experiențele în această branșă mi le-am câștigat în orașele mari din străinătate și din patrie în baza cărora mi-am provăzut salonul cu cele mai bune mașini și aparate pentru spăiatul părului, pentru uscatul părului și pentru masașul cu electricitate, apoi cu scaune americane.

Rugând binevoitorul sprijin al On. public, tot odată Vă aduc la cunoștință, că salonul meu este provăzut cu cel mai mare confort, iar prețurile sunt la fel cu al celorlalte saloane de primul rang din localitate.

Cerând binevoitorul sprijin On. public sunt

AUREL BODROGEAN,
barbier și frizer.

(Bo 618)

Weidner Jakab

(W 482—)

Lugoj, strada Széchenyi nr. 8.

Telefon 87.

Prăvălie de pielării și acvizițe pentru pantofari. Părți superioare la ghetete. Atelierul acesta de reparare rapidă se execută ghetete pentru domni, — femei și — copii precum și cioboate pentru soldați, după regulile militare. Cea mai ieftină — sursă — de cumpărat pentru pantofari. Părți superioare de ghetete după măsură sau model. Expediare cu poșta cea mai apropiată. La comenzile din provincie e destul a se trimite l gheată uzată.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH
fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul. Atelierul în timp ce camera este încălzită, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

LI 72—60

Cu casa în sarvasc.

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi,
ventilatoare, aranjamente pentru
ferbătoare cu aburi și spălător cu
— aburi, pompe, closete —

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte
al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII. Garay-u. 6-10 sz.

(E 691-20)

Un milion altoi de vii

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.
Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiie care viticultor și proprietar de vii să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de vii cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.
Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“
(A 539) Babalna (u. p. Szászváros).

PIKLIN

Nu mai există curent,

dacă continuele crepături ce se arată la ferestre și uși le astupi cu Piklin.

Nu mai există curent,

dacă închiderea ermetică a ferestrelor și ușilor la balcoane o asigurăm prin fâșii de gumă și umplutură de păsă.

Facem economie la încălzire întrebându-ne ambele metode.

PIKLIN

la zidiri noi și la transformări este mai potrivit și mai ieftin de poate întrebuița înainte de vopsire și tapetare. Oferte și explicații gratis dă:

EMIL PICK

BUDAPESTA, VI., str. Podmaniczky, 63 Telefon 120-55.

Montați de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve. 247-158 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Aradului nr. 20

(Temeșvár) Cămin-Balustras, Hunyadi-s. nr. 10.

Dinte
de aur
23 carate
20 cor.

Dinte
de porțelan
prins în aur
16 cor.

Dinte
de porțelan
prins în
cauciuc 4 cor.

No 737

Cea mai conștiințioasă și rapidă executare în

atelierul dentistic alui RUDOLF NOVÁK

ARAD, SZABADSÁG-TÉR NR. 5.

„ȘOIMUL”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN VAȘCAU.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ȘOIMUL”, societate pe acții în Vașcău, sunt invitați prin aceasta, conform §-lui 4 din statutele societății la a

VIII-a adunare generală ordinară

care se va ține în 12 Februarie st. n. a. c. la orele 2 p. m. în localitatea institutului.

OBIECȚELE:

1. Alegerea unui notar pentru conducerea procesului verbal, a trei scrutatori pentru actul de alegere și a trei membrii pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1912 și aprobarea bilanțului.
3. Decidere asupra distribuirii profitului curat.
4. Darea absolutului pentru direcțiune și comitetul de supraveghere pe anul de gestiune expirat.
5. Alegerea a 5 membrii în comitetul de supraveghere pe un period de trei ani.
6. Modificarea §-ului 4 din statute.

DIRECȚIUNEA.

Activa — Vagyon.	Bilanț la 31 Decembrie 1912. — Mérleg számla 1912. december hó 31-én.		Pasiva — Teher.	
Cassa în număr — Kézpénz	5645	14	Capital societar emis I-a și II-a — Részvénytőke I. és II. kibocs.	100000 —
Cambii — Bankváltók	452785	—	Capital societar emis III-a — Részvénytőke III. kibocs.	18304 — 118304
Efecte proprii — Értékpapírok	7050	—	Fond de rezervă general — Alt. tartalékalap	26693 68
Cereale — Termények	2822	60	" " special — Külön	2500 —
Casa institutului — Intézeti székház	41200	—	" " penziuni — Nyugdíjalap	2305 82
Mobilar — Felszerelések	1946	60	" " binefaceri — Jótékonyalap	423 13 31922 63
Diverse conturi debitoare — Különféle adósok	2070	85	Depuneri spre fructif. — Betétek	75431 88
			Reescont — Visszleszámítás	263090 —
			Dividanda neridicate — Fel nem vett osztalék	274 —
			Interese tranzitoare — Atmeneti kamatok	4718 11
			Diverse conturi creditoare — Különféle hitelezők	2011 —
			Profit transpus din 1911 — Athozott nyereség 1911-ről	328 70
			Profit curat — Tiszta nyereség	17439 49 17768
				513520
	51	19		

Ește. — Kiadások.	Pierdere și Profit — Veszteség és nyereség számla.		Intrate. — Bevétel.	
Interese la depuneri spre fruct. — Betét kamat	4636	86	Profit transpus din 1911 — Athozott nyereség 1911-ről	328 70
" " reescont — Visszleszámítási kamat	24686	29	Interese la cambii — Bankváltó kamat	60850 29
" " Conturi-curente — Folyó-számla kamat	41	82	Venit ul efectelor — Értékpapírok jövedelme	120 —
" " acțiunile emis. III-a — III. részv. kibocs. kam.	384	06	" " cerealelor — Termények jövedelme	606 41
" " fond. de rez. gen. — Alt. tartalékalap kam.	1000	—	" " casei institutului — Intézeti székház jövedelme	2433 33 3159 74
" " " penziuni — Nyugdíjalap kamat.	131	28 30880 31		
Dare erarială și com. — Allami és községi adó		4820 03		
" după int. depunerilor — Betét kamat adó		463 68		
Spese de birou — Irodai költségek		2474 80		
Chirie — Házbér		1500 —		
Salare — Fizetések		4622 20		
Mărci de prezentă — Jelenléti jegyek		184 —		
Descrieri — Leírások		1625 52		
Profit transpus din 1911 — Athozott nyereség 1911-ről	328	70		
Profit curat — Tiszta nyereség	17439	49 17768 19		
		64338 73		64338 73

Vașcău, la 31 Decembrie 1912.

Ioan Ovesea, m. p.
dirigent-contabil.

Maxim Non, m. p.
cassier.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Coriolan Pap, m. p. Vasillu Carțișiu, m. p. Vasile Sala, m. p. George Bogdan, m. p. Moise Gavra, m. p. Miron Botișel, m. p.
președinte.

Alexandru Pelle, m. p. Maxim Non, m. p. Adrian P. Deseanu, m. p. Ilie Bursaștu, m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat bilanțul prezent, contul pierderii și profitului, și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare, le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

Iosif Diamand, m. p. Moise Popovici, m. p. Cornel Palladi, m. p. Ionaș P. Coroi, m. p. Atanaslu Toader, m. p.
președinte.

„STEUA” inst. de economii și credit. Petre.

Activa.			Contul-Bilanț		Pasiva.	
Cassa		10373 84	Capital societar		160000	
Bon in Giro-Conto la Banca Austro-Ungară	984 75		Fond de rezervă		51565 40	
Bon la alte bănci	3065 94	4050 69	Fond special de rezervă		3077 58	
Cambii		453302	Fond de penziune		4870 88	
Imprumuturi hipotecare		311522	Fond iubilar Ioanichie Neagoe		1216 64	60730 50
Efecte publice de stat		44780	Depozite spre fructificare			326297 70
Acții		32117 50	Reescompt			2897 19
Losuri		420	Avansuri pe efecte proprii			25500
Realități (casa proprie Nr. 358)		24789	Dividende neridicate			474
Mobiliar	1598		Interese tranzitorii anticipate			9038
20% amortizare	318	1280	Diverse conturi creditore			1132 80
Interese de reescompt anticipate		4348 50	Profit curat			16211 17
Interese tranzitorii restante și diverse conturi debitoare		2119 64				
		889103 17				889103 98

Spese		Contul Perdere și Profit		Venite	
Interese de depuneri	20861 05	Interese de escompt		48415 20	
Interese de reescompt	25590 60	Interese hipotecare		27654 60	
Salare	7420 46	Interese de cont-curent		216 18	
Relut de cvartir	830 08	Venite dela efecte		2268	
Spese, porto registre și tipărituri	3444 05	Venite dela realități		1000	
Dare	2778 24				
Dare după interese de depuneri	2036 11				
Chirie	320				
20% amortizare din mobiliar	318				
Competință de timbru	244 22				
Profit curat	16211 17				
	79553 98			79553 98	

Petre, la 31 Decembrie 1912.

Ioanichie Neagoe m. p.
director-executiv.

Liviu Popescu m. p.
prim contabil.

MEMBRII DIRECȚIUNEI:

Dr. Alexandru Andressi m. p.

Trifu Jiveu m. p.

Adam Crăciun m. p.

Achim Topal m. p.

Subsemnații membri ai comitetului de supraveghere examinând conturile Bilanț, Perdere și Profit le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Petre, la 16 Ianuarie 1913.

Dr. Alexandru Birescu m. p.
președinte.

Petru Stoica m. p.

Pavel Crăciun m. p.

Simeon Jifcu m. p.

Aureliu Popoviciu m. p.

Jertagrafia

cele mai noi
și mai rezezi
pentru planuri de prezent

copii fotografice

și în timpul cel mai scurt pe un fond curat,
cu linii negre, cu o punctualitate sigură, potrivite
ca o specialitate deosebită fabrica de hârtii
artistice a lui

Fellner Leó,

BUDAPEST, V. Váci út 4. Telefon 28—48. Adresa pentru telegrame: „Positiv”
Budapest. — Apartament special pentru comenzi din provincie.
(E 594—20)

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru fete ::

ARAD

No 639 Mărfuri excelente.
Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA”, ARAD.